

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 962

24. RUJNA 2021. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Elektori i vijećnici HNV-a u Mostaru

**Dobro došli
naši sunarodnjaci**

SADRŽAJ

5

O Školskom centru
s ministricom Čomić
**Odgoda
bez argumenata**

10

Obljetnica obnove župe Uznesenja
Blažene Djevice Marije u Zemunu
**Tri stoljeća za
dobrobit vjernika**

12

Olena Papuga, državna tajnica u
Ministarstvu za ljudska i manjinska
prava i društveni dijalog
**Bojkot i odustajanje
nije put kojim treba ići**

22

Rezervat biosfere *Mura-Drava-Du-
nav* upisan na listu UNESCO-a
**Jedan rezervat
u pet država**

26

Manifestacija udruge
Tragovi Šokaca u Baču
**Šokačka nošnja –
od pripreme do revije**

30

HosanaFest 2020. i 2021.
u Subotici
**Dvostruka pobjeda
Darija Šehića**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stan-
tić (zamjenik predsjednika), Branimir Kunti-
ć, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav
Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i
Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Zvonko Sarić

(novinar)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Birograf Comp DOO, Zemun

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Iskrivljena slika

Informiranje većinskog stanovništva o nacionalnim manjinama i dalje se svodi na igranje i pjevanje, a manjine se predstavljaju kao neka egzotika u šarenilu nošnje i raznovrsnih tradicijskih jela. Kao da ne postoje problemi glede uporabe materinskog jezika, udžbenika za nastavu na manjinskim jezicima, problem političke zastupljenosti, problem zastupljenosti u javnim službama... Još je poraznije kada javni servis kao dostignuće informiranja i upoznavanja svekolikog gledateljstva u Srbiji s nacionalnim manjinama izdvaja dvije emisije u kojima su sadržaji igranje, pjevanje i kuhanje. U toj poraznosti ohrabrujuće djeluje izjava **Olene Papuga**, državne tajnice u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, koja je za ovojedni broj *Hrvatske riječi* kazala kako se od javnog servisa očekuje drugačiji odnos prema informiranju na manjinskim jezicima i o manjinama, te da će o tome razgovarati s rukovodstvom RTS-a.

Kec iz rukava mogu im biti podaci i informacije koje su prikupili na terenu obilazeći nacionalna vijeća. Sigurna sam da je barem nekoliko njih u prvi plan gurnulo barem jedan problem pripadnika svoje zajednice.

Evo kandidiram odmah jednu temu – Hrvatski školski centar. Zašto se i dalje traže izgovori da se odgodi ili ako je moguće nikada i ne dogodi da hrvatska manjina dobije svoj školski centar? Za potpunu sliku osim odgovora na ta pitanja mogao bi se pokazati primjer srpske manjine u Hrvatskoj ili da se ne ide izvan državnih granica prikazati kako je to riješeno kod drugih manjina u Srbiji. Znam, ne uklapa se baš u stereotip – igramo, pjevamo i kuhamo, pa je sva prilika da ova moja ideja neće imati prođu. Čisto da ne kvarimo idiličnu sliku države u kojoj su nacionalne manjine i idiličan suživot bogatstvo vrijedno spominjanja u svim prilikama.

Ili još jedna tema – službena uporaba jezika nacionalnih manjina. Zašto? Gdje? Na koji način? Kada bi se široj zajednici odgovorilo na sva ta pitanja možda reakcije službenice na šalteru, kada se zatraži dokument na hrvatskom ili nekom drugom jeziku, ne bi bio mrki pogled uz neljubazno – ne može! A oni s druge strane šaltera možda bi imali hrabrosti inzistirati na svojim pravima.

Z. V.

Prebojan latinični naziv na tabli mjesta Sonta

Nepoznati počinitelji prebojili su sredinom prošloga tjedna latinični naziv na tabli na ulazu u Sontu, mjesto većinski naseljeno pripadnicima hrvatske manjine. Ocijenivši ga vandalskim, ovaj čin osudili su predstavnici hrvatske diplomacije u Srbiji, Općine Apatin i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Hidajet Biščević** i generalni konzul RH u Subotici **Velimir Pleša** su u priopćenju, kako navodi Hina, ocijenili da ovakav »štetan i u potpunosti nepotreban čin« ne pridonosi očuvanju društvene i etničke tolerancije koja obilježava Vojvodinu i Sontu.

»Tu toleranciju jedna mala grupica ljudi želi u svakoj prigodi narušiti«, navodi se u priopćenju te izražava zabrinutost jer se vandalski čin dogodio u mjestu gdje prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. ima više od 50 posto žitelja koji su Hrvati.

Kako je objavio RTV, predsjednica Općine Apatin **Dubravka Korać** je povodom ovoga slučaja izjavila:

»Općinsko vodstvo nalazi se u stalnom kontaktu s predstavnicima MUP-a, koji aktivno rade na pronalaženju počinitelja i nadamo se da će isti ubrzo biti procesuirani. Lokalne službe sanirat će oštećenu tablu u najkraćem roku. Multietnički i multikulturni karakter Apatina i susjednih sela je očuvan čak i devedesetih godina. Uvjerena sam da ovakav čin neodgovornih pojedinaca neće uspjeti poremetiti inače skladne odnose u našoj multietničkoj općini«.

I Demokratski savez Hrvata u Vojvodini se očitovao o ovom slučaju, na svojem twitter nalogu:

»I u ovom bi slučaju bilo potrebno vidjeti osudu ovoga čina od strane predstavnika Vlade Srbije, primjerice Ministarstva za ljudska i manjinska prava. O tome da je potrebno naći sustavnije rješenje za vandale koji ovakve poruke šalju govorili smo više puta«.

H. R.

Predstavnici Veleposlanstva SAD-a posjetili HNV

Članovi političkog odjela Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država, politički dužnosnik **Thomas Lee** i savjetnica **Ksenija Lazović** susreli su se u utorak, 21. rujna, s članovima Ureda Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji.

Predsjednica **Jasna Vojnić** predstavila je rad i djelovanje Vijeća te izazove s kojima se susreće hrvatska zajednica. »Predstavnicima Veleposlanstva predstavili smo ključne podatke koji se tiču stanja u hrvatskoj zajednici kao i projekte koji se realiziraju na četiri područja djelovanja HNV-a, ponajviše zahvaljujući podršci koju uživamo od Republike Hrvatske. Gospodin Lee je u svom odjelu zadužen za pitanje ljudskih prava te smo mu predstavili realno stanje u kojem se nalazi naša zajednica, naš položaj unutar Koordinacije nacionalnih vijeća te izazove s kojima se Hrvati susreću, istaknuvši pozitivne primjere suradnje na određenim razinama vlasti u Republici Srbiji, ali i još uvijek prisutan nedostatak zaštite pripadnika našeg naroda i sustavnih rješenja naših interesa«, izjavila je Vojnić.

Posjet članova Veleposlanstva HNV-u dio je njihova obilaska nacionalnih vijeća s ciljem upoznavanja rada i izazova s kojima se susreću pripadnici nacionalnih manjina u Republici Srbiji.

Upis u Registar Cro-Fonda i u Uredu HNV-a

Fondacija za razvoj hrvatske zajednice u Republici Srbiji **Cro-Fond**, čiji je osnivač Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji, realizira projekt Izrade registra gospodarstvenika i poljoprivrednih gazdinstava hrvatske zajednice u Republici Srbiji u suradnji s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini i hrvatskim udrugama.

Cilj projekta je upoznavanje naših resursa, ali i izazova s kojima se suočavamo, a sve radi planiranja konkretnih mjera pomoći našim ljudima u djelatnostima od kojih žive i hrane svoje obitelji. Krajnji cilj je stvaranje prosperitetnog fonda iz kojeg bi se financirali projekti naših gospodarstvenika.

Kako bismo navedeni cilj ostvarili, potrebni su nam konkretni podaci o stanju i prilikama u gospodarstvu naše zajednice.

Pozivamo sve pripadnike hrvatske zajednice koji imaju poduzeće, poduzetničku radnju ili poljoprivredno gazdinstvo da pruže podatke koji se traže u obrascima za izradu Registra.

Podaci će služiti isključivo za analizu i izradu strategije za razvoj gospodarstva naše zajednice i neće biti javno objavljivani.

Upis u registre moguće je izvršiti od 21. rujna 2021. godine u Uredu HNV-a, od 12 do 16 sati.

Fondacija *Cro-Fond*

O Školskom centru s ministricom Čomić

Odgoda bez argumenata

U prošlom broju tjednika pisali smo o Hrvatskom obrazovno-odgojnom centru koji je i dalje na čekanju jer ni Skupština AP Vojvodine ni Grad Subotica nisu usvojili izmjene mreže obrazovnih ustanova, što je jedan od prvih koraka koji se moraju poduzeti kako bi se inicijativa za osnutak Centra i počela konkretno realizirati. Podsjetit ću da nam je u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice rečeno da je materijal koji je prije izbora već bio u Tajništvu Vlade APV vraćen na doradu. U Gradu Subotica poslije 20 dana nam je rečeno da odgovore na pitanja koja se tiču Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra nećemo za sada ni dobiti. Kako to komentiraju u HNV-u i što će dalje poduzeti pitali smo predsjednicu **Jasnu Vojnić**.

U odgovoru koji smo dobili iz Pokrajinskog tajništva stoji da je predmet vraćen na dopunu i da će u Radnu grupu biti imenovani novi predstavnici HNV-a i Subotičke biskupije. Obzirom da je prije imenovanja nove Vlade APV Školski centar već bio u Tajništvu Vlade, tumačite li ovo kao pokušaj odgode donošenja Odluke o izmjeni mreže srednjih škola?

Izmjena Odluke o mreži javnih srednjih škola kada je u pitanju Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine, odnosno izmjena Odluke o mreži osnovnih škola i Odluke o mreži predškolskih ustanova na teritoriju Grada Subotice tek je prvi u dugom nizu koraka koji se moraju poduzeti kako bi projekt Hrvatskog školskog centra bio realiziran. Za sada moram reći da nam dobro ide, jer čini mi se da su se svi mogući izgovori da se ne prijeđe tek prva stepenica sada već iscrpili – od toga da nekoliko puta treba dopuniti elaborat, preko neadekvatnog naziva ustanove, ponavljanja

anketa roditeljima, zagubljene dokumentacije, amnezije zaključaka s prethodnih sastanaka pa sve do ovog najnovijeg da se u radnu skupinu moraju birati novi članovi. Mislim da svaki opus izgovora se vremenom iscrpi pa tako i ovaj. Strpljivo čekamo kada će se donijeti mudar rez da je nagomilana nelagoda i iscrpljivanje izgovorima puno gore od jednog običnog Školskog centra koji nasuprot ovoj nelagodnoj situaciji može donijeti orden za obje strane.

Grad Subotica ni poslije 20 dana nije odgovorio na pitanja Hrvatske riječi, kako nam je rečeno u press službi ne zna se kada ćemo i hoćemo li odgovore i dobiti.

Kao što sam rekla. Opus izgovora se iscrpio. Za očekivati je bilo da u jednom trenutku ponestane riječi, a ne bi me čudilo da su bili i nelagodni prema vama u usmenoj komunikaciji jer ne dobiti zeleno svjetlo, nemati argumente za opstrukciju, a morati braniti neobranjivo nije zavidna pozicija. Iskreno, voljela bih da predstavnici vlasti u ovom slučaju razumiju da se nemaju razloga ničega plašiti, osim vlastitog straha.

Što su planovi HNV-a glede daljih koraka prema Pokrajini i Gradu Subotica, te Ministarstvu za društveni dijalog, ljudska i manjinska prava?

Planovi HNV-a su uvijek isti. Viziju jedinstvene, kompetentne, pozitivne i suvremene zajednice Hrvata u Republici Srbiji ostvarivati strpljivošću, predanim radom i malim mudrim koracima. Ovaj tjedan će se članovi našeg ureda vijeća sastati s ministricom Čomić i budući da je i sama obećala založiti se za Školski centar svakako ćemo, kao i uvijek, iskoristiti priliku tihi vodu usmjeriti brijegu. A ostale kapljice rijeke neka za sada ostanu neotkrivene.

Z. V.

Elektori i vijećnici HNV-a u Mostaru

Dobro došli naši sunarodnjaci

Domaćini vijećnicima i elektorima bili su predstavnici Hrvatskog narodnog sabora BiH. Prvi puta organiziran je i susret mladeži DSHV-a i HDZ-a BiH

Elektori i vijećnici IV. saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji boravili su od 17. do 19. rujna na studijskom putovanju u Mostaru. U okviru ovog studijskog putovanja vijećnici i elektori susreli su se s predstavnicima Hrvatskog narodnog sabora Bosne i Hercegovine, krovne organizacije Hrvata u BiH koja okuplja političke stranke s hrvatskim predznakom, a na Filozofskom fakultetu mostarskog sveučilišta prezentirani su nacrti Strategije informiranja na hrvatskom jeziku i Strategije službene uporabe hrvatskog jezika i pisma. »U platformi 'Hrvati ZAJedno' koja je odnijela uvjerljivu pobjedu na aktualnom IV. sazivu HNV-a obećali smo, među ostalim, detaljno i pravodobno upoznavati elektore s djelovanjem, planovima i projektima koje zajednički poduzimamo i ostvarujemo. Ovaj studijski posjet Mostaru organizirali smo kako bismo stvorili prigodu za rađanje novih ideja, a ujedno kako bismo imali priliku upoznati se s djelovanjem Hrvata u BiH. Takve razmjene iskustava i održavanje dosadašnjih te uspostavljanje novih kontakata uvelike jačaju naša nastojanja i osjećaj zajedništva, a odmak od svakodnevice i druge perspektive pomažu nam s novom jasnoćom i obnovljenom vizijom nastaviti graditi našu bolju budućnost«, kazala je predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**.

Potpora Hrvata iz BiH

»Mi Hrvati u Bosni i Hercegovini najbolje vas možemo razumjeti, jer smo mi u Bosni i Hercegovini još uvijek diskriminirani u odnosu na druga dva konstitutivna naroda.

Što se tiče naše matice Republike Hrvatske znam da se radi sve što je moguće i na kulturnom i na informativnom planu. Ono što nedostaje u Republici Hrvatskoj je informiranje o Hrvatima izvan Hrvatske. Mogu reći kako ćemo mi, a govorim u ime Hrvatskog narodnog sabora, s naše strane učiniti sve da se identitet Hrvata u Republici Srbiji unaprijeđuje i razvija. Sve dok u Srbiji imamo situaciju da se Hrvati obeshrabruju da se izjašnjavaju kao Hrvati, sve dotle dok se potiče izjašnjavanje subnacionalnih skupina kao što su Šokci ili Bunjevci, dok se u Srbiji ne realizira bilateralni sporazum o zastupljenosti manjina imamo pravo reći da su Hrvati u Srbiji diskriminirani i kao manjina, a i u odnosu na ostale manjine«, kazao je **Božo Ljubić**, predsjednik Glavnog vijeća Hrvatskog narodnog saveza BiH.

Hrvatsku zajednicu u Srbiji predstavio je **Tomislav Žigmanov**, predsjednik DSHV-a, koji je između ostalog istaknuo da su Hrvati bili jedina nacionalna manjina u Vojvodini čiji su pripadnici 90-ih godina i ubijani, a između 35 i 40.000 Hrvata napustilo je svoje domove. »Hrvata je 1961. godine bilo 196.000, a prema podacima iz posljednjeg popisa u Srbiji nas ima 57.000. Kao nacionalna manjina priznati smo 2002. godine. Srbija je poslije demokratskih promjena počela ratificirati međunarodne dokumente o manjinskim pravima, a s Hrvatskom je 2004. godine potpisala bilateralni sporazum. Cjelovita nastava na hrvatskom jeziku počinje 2002. u pet subotičkih osnovnih škola, tjednik *Hrvatska riječ* osniva se 2003. godine, na RTV Vojvodine imamo svoj program. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata osnovan je 2008. godi-

ne«, kazao je Žigmanov i dodao da danas u Srbiji izostaje politika suočavanja s prošlošću u odnosu na vlast **Slobodana Miloševića**, Hrvati ne sudjeluju u procesima donošenja odluka, jer Srbija ne poštuje bilateralni sporazum potpisan s Hrvatskom. »Budućnost nam ovisi o razvoju Srbije, ekonomskim prilikama u smislu hoćemo li moći zadržati mlade u jednom povoljnom ambijentu, hrvatsko-srpskim odnosima, o tome koliko ćemo sami moći motivirati pripadnike hrvatske zajednice da očuvaju svoj nacionalni identitet, o tome koliko ćemo biti umješni u razvoju nacionalne strukture«, kazao je Žigmanov.

Jezična lojalnost

Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić predstavila je nacrt Strategije službene uporabe hrvatskog jezika i pisma i Strategije informiranja na hrvatskom jeziku. Na ovim strategijama 18 članova oba tima radilo je više od godinu dana. Na predstavljene strategije osvrnula se dr. sc. **Katica Krešić**, redovita profesorica Filozofskog fakulteta u Mostaru. »U višejezičnim zajednicama vrlo često je problem neusklađenost jezičnog zakonodavstva i jezične prakse. Koliko će jezična prava koristiti neka manjinska zajednica ovisi od same zajednice, političke volje, demokratičnosti institucija, odnosu govornika prema svom materinskom jeziku. Govornici razvijaju osjećaj jezične lojalnosti. Treba više inzistirati na simboličkoj funkciji jezika kao vrijednosti identiteta«, kazala je Krešić i dodala kako bi Hrvati u Srbiji trebali koristiti mogućnost besplatnog učenja hrvatskog jezika koje osigurava država Hrvatska, a kako se to odnosi na početni nivo znanja hrvatskog jezika predloženo je da se za Hrvate iz Srbije pokuša osigurati i učenje hrvatskog na višim razinama poznavanja

jezika. »Ovaj susret smatram kao početak jedne suradnje koja će biti korisna prije svega za uporabu hrvatskog jezika među Hrvatima u Srbiji. Tu mogu od pomoći biti iskustva koja su nama koristila, a to su umrežavanje škola, poticaj znanstveno-istraživačkog rada, obrazovanje nastavnika, novinara, prevoditelja, uvođenje jezične rubrike u medije«, kazala je Krešić.

Susretu sa vijećnicima i elektorima prisustvovali su i izaslanik u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH i voditelj odjela za Ustav i zakonodavstvo HNS-a BiH **Bariša Čolak**, članica predsjedništva HNS-a BiH, glavna tajnica Hrvatske demokratske za-

jednice BiH i potpredsjednica Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske (predstavica za BiH) **Miljana Glamuzina**, glavni tajnik HNS-a BiH **Josip Merdžo** te predsjednik Mladeži HDZ-a BiH **Mate Lončar**.

Politički susret mladeži

Posjet Mostaru iskorišten je i za prvi susret mladeži DSHV-a s predstavnicima mladeži HDZ-a BiH. Predsjednik Mladeži HDZ-a BiH **Mate Lončar** i predsjednik mladeži DHV-a **Marin Piuković**, razgovarali su o mogućnosti da mladež ove dvije stranke radi na povezivanju mladih kroz suradnju kulturnih udruga i pronalaženje partnerskih udruga, organiziranje maturalnih ekskurzija. Ono što bi bila pomoć mladim članovima DSHV-a je edukacija za vođenje političke kampanje, pa je u tom smislu predloženo da se nađe mogućnost da svake godine DSHV dobije jedno mjesto na Političkoj akademiji HDZ-a BiH u Mostaru.

Z. V.

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Tri milijuna dinara za udruge kulture

*Usvojena prethodna suglasnost za raspisivanje natječaja za ravnatelja ZKVH-a * Udrugama kulture raspodijeljeno tri milijuna dinara * Izgradnja i obnova objekata se uspješno realizira*

Nakon što su usvojeni zapisnici s 12 telefonskih sjednica (od 51. do 62.) na koje nije bilo pristiglih primjedbi, 19 prisutnih vijećnika (od 28) je usvojilo Odluku o prethodnoj suglasnosti za raspisivanje javnog natječaja za izbor ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Odluku o raspodjeli sredstava po Natječaju HNV-a za 2021./22. godinu za sufinanciranje hrvatskih udruga.

Vijećnicima je članica Izvršnog odbora zadužena za obrazovanje **Margareta Uršal** predložila Informaciju o upisu učenika na nastavu koja se odvija na hrvatskom nastavnom jeziku u školsku 2021./22. godinu. Predsjednica Vijeća **Jasna Vojnić** je govorila o tome kako se odvijaju strategijski projekti HNV-a, a predsjednik Izvršnog odbora **Lazar Cvijin** je vijećnike upoznao s aktivnostima vezanim uz upis u registar gospodarstvenika i poljoprivrednih gazdinstava.

Redovita 63. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća održana je na Etnosalašu **Balažević** u Donjem Tavanku-tu 16. rujna.

Ponovno natječaj za izbor ravnatelja ZKVH-a

Administrativno-poslovni tajnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i vijećnik HNV-a **Josip Bako** obrazložio je potrebu donošenja Odluke o prethodnoj suglasnosti za raspisivanje natječaja za izbor ravnatelja Zavoda zbog čega je prethodni natječaj poništen: »Po Zakonu o kulturi članak 35. stavak 2. prilikom raspisivanja javnog natječaja ustanove potrebno je tražiti prethodnu suglasnost osnivača. Obzirom na to da ZKVH ima dva osnivača – Vladu AP Vojvodine i HNV, Upravni odbor ZKVH-a je na sjednici održanoj 31. kolovoza usvojio prijedlog javnog natječaja za izbor ravnatelja i poslao ga na dobivanje prethodne suglasnosti Pokrajinskom tajništvu za kulturu, odnosno Pokrajinskoj vladi te HNV-u. Nakon dobivanja prethodne suglasnosti procedura se nastavlja«, rekao je Bako i dodao da je ovo novina u Zakonu o kulturi koji je promijenjen u svibnju ove godine i po prvi puta se traži prethodna suglasnost od osnivača.

Vijećnik **Goran Kaurić**, koji je i zamjenik pokrajinskog tajnika za kulturu je izvjestio vijećnike da je tog dana Pokrajinska vlada dala prethodnu suglasnost »premda je bilo prijemora i raznih pisama koja su stizala u tajništvo za kulturu. Ovim je ispunjen zakonski okvir i natječaj se može raspisati sukladno zakonu nakon što HNV također da suglasnost«.

Ova je Odluka bez rasprave jednoglasno usvojena. Kako saznajemo, na prethodno raspisan natječaj, koji je poništen 31. kolovoza, bile su pristigle tri prijave – od aktualnog ravnatelja, profesora filozofije **Tomislava Žigmanova**, dr. sc. **Aleksandre Arančić** te dipl. oec. **Zvonimira Perušića**.

Raspodjela sredstava za udruge kulture

Član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu **Vojislav Temunović** je rekao kako je ove godine manje udruga apliciralo nego ranije i da je ukupno zatraženo oko 19 milijuna dinara, a tri milijuna je bilo za raspodjelu. »Netko će biti zadovoljniji, a netko manje zadovoljan ali smo se trudili da to bude po načinu našeg sagledavanja rada tih udruga da se adekvatno i nagradi taj njihov rad«, kazao je Temunović.

Potpredsjednik HNV-a za Podunavlje **Željko Pakledinac** se kritički osvrnuo na odluku: »Od tri milijuna dinara, gotovo dva milijuna je otišlo na udruge iz Subotice i okolice, 700.000 dinara su dobile udruge iz Podunavlja, a oko 300.000 dinara je otišlo u udruge u Beogradu i Srijemu. Ranijih godina je bila praksa da se u tablicama iskažu i sredstva koja su udruge dobile po drugim natječajima od lokalnih samouprava do pokrajine i Središnjeg ureda za Hrvate izvan RH i mislim da je tako trebalo i sada uraditi«, rekao je i dodao da je to bitno jer se u nekim sredinama sredstva ne mogu dobiti iz lokalnih samouprava. »Jedna smo od rijetkih udruga koje imaju vlastiti prostor i kad vidite da za redovitu djelatnost dobijete samo 50.000 dinara, a knjigovodstvene usluge i lokalne takse su toliko, onda znači da mi ni komunalne stavke ne možemo podmiriti«.

Njegov je prijedlog da se od udruga koje su dobile malo veći iznos i koje dobivaju iz drugih izvora udruzi **Antun Sorgg** dodijele dodatna sredstva, jer »ovako ispada da je udruga **Antun Sorgg** kažnjena zato što dobro radi, budući smo ove godine dobili manja sredstva«. Međutim, budući da nije, kako je navedeno, podnio »amandman« na odluku, njegov prijedlog nije ni stavljen na razmatranje.

Temunović je rekao da je od 36 udruga koje su aplicirale polovica iz Subotice i da je Odbor za kulturu na telefonskoj sjednici bez primjedbi usvojio ovakvu raspodjelu.

Ladislav Suknović je rekao kako treba aplicirati i na druge natječaje i da postoji viber grupa u kojoj se izljevaju i drugi natječaji na koji se udruge mogu javljati. »Treba bi se javljati i na druge natječaje, ne samo na

one koji su vezani za kulturu, već i za ekologiju, ruralni razvoj i slično».

Ovakvo je mišljenje poduprla i Margareta Uršal koja je rekla kako se može aplicirati i na Fond za nacionalne manjine i da su udruge koje su aplicirale i ispunile sve uvjete i poslale kompletnu dokumentaciju dobile sredstva. »Bilo je četiri, pet hrvatskih udruga koje su aplicirale na natječaj u kojem su bila sredstva od 200.000 do milijun dinara po projektu i pet udruga je prošlo i dobili su 200.000 dinara i više«.

Zlatko Načev je kazao kako bi trebalo svakako napraviti objedinjenu tabelu kako bi se stekla kompletnija slika i da udrugama koje ne mogu aplicirati na lokalni i pokrajinski treba izići u susret kao što su npr. udruge u Zemunu i Nišu.

Informacije o aktivnostima HNV-a

Margareta Uršal izvijestila je vijećnike o broju djece upisane na nastavu na hrvatskom nastavnom jeziku. »U vrtiću ima 113 djece u sedam odgojno-obrazovnih skupina, u osnovnoj školi ima u cjelovitoj nastavi 231 učenik, u tri srednje škole 211 učenika, a predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture pohađa prema sadašnjim informacijama 439 učenika. Dvadeset maturanata je dolazilo na pripremnu nastavu i od toga je 15 upisalo fakultete – u Vukovaru 3, u Osijeku 4 i u Zagrebu 8«, rekla je Uršal te dodala kako su izrađeni svi udžbenici i započeto je prevođenje udžbenika za četvrti razred gimnazije, te da je bilo organizirano intenzivno stručno usavršavanje za nastavnike, učitelje, odgojitelje i profesore koje će se i nastaviti.

Pakledinac je predložio da mjerodavni iz HNV-a dođu u Bač kako bi se i u tom mjestu organizirala nastava na hrvatskom jeziku jer po njegovom mišljenju za to postoji interes i broj zainteresirane djece se povećava.

Strateški projekti HNV-a

Jasna Vojnić je upoznala vijećnike s aktivnostima na projektima izgradnje Hrvatske kuće koju financira Vlada

Republike Hrvatske preko Središnjeg državnog ureda, i za koju je u protekle tri godine izdvojila ukupno 505.000 eura. »U ovoj svoti je izrada svih projekata, građevinskih dozvola, nadzora, takse i ova će se svota utrošiti kada se Hrvatska kuća bude stavila pod krov«, rekla je Vojnić.

Obnova Spomen doma Bana Jelačića je također u tijeku, financirala ga je do sada Vlada Srbije s ukupno 600.000 eura za kupovinu dijela kuće i 100.000 eura za obnovu. Ukupno ima 288 četvornih metara.

Treći veliki projekt je obnova prostora u Beogradu od oko 170 četvornih metara, koji je ustupila Vlada Republike Srbije na pet godina bez naknade, i do sada je urađen projekt dizajna enterijera koji su financirale županije iz Hrvatske u iznosu od 3.000 eura.

Četvrti veliki projekt je obnova monoštorske kuće koja je dobivena na uporabu od Subotičke biskupije, a ugovor je potpisan sa župnikom monoštorske župe, koja je do sada financirana s 13.371 eura od strane Osječko-baranjske županije i obnova se uspješno izvodi.

Obnova Šokačke kuće u Vajskoj je prezentirana kroz kratak video udruge *Antun Sorgg*, a za nju je do sada izdvojeno 6.725 eura od Vukovarsko-srijemske županije.

Zlatko Načev je zapitao što će biti s objektima koji su nakon drugog svjetskog rata oduzeti od hrvatskih udruga koje su ih izgradile, a od njih su bile oduzete kao što su zgrada Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici i Rumi. »Pitanje je pravnog statusa i mi nemamo nikakvu informaciju zadnjih godinu i pol dana što se događa i ne znamo u čemu je problem. Došlo je do ružiranja doma i mi ne želimo ulagati u nešto što nije naše, a za godinu dana nam ističe ugovor za korištenje ovog prostora«, rekao je Načev.

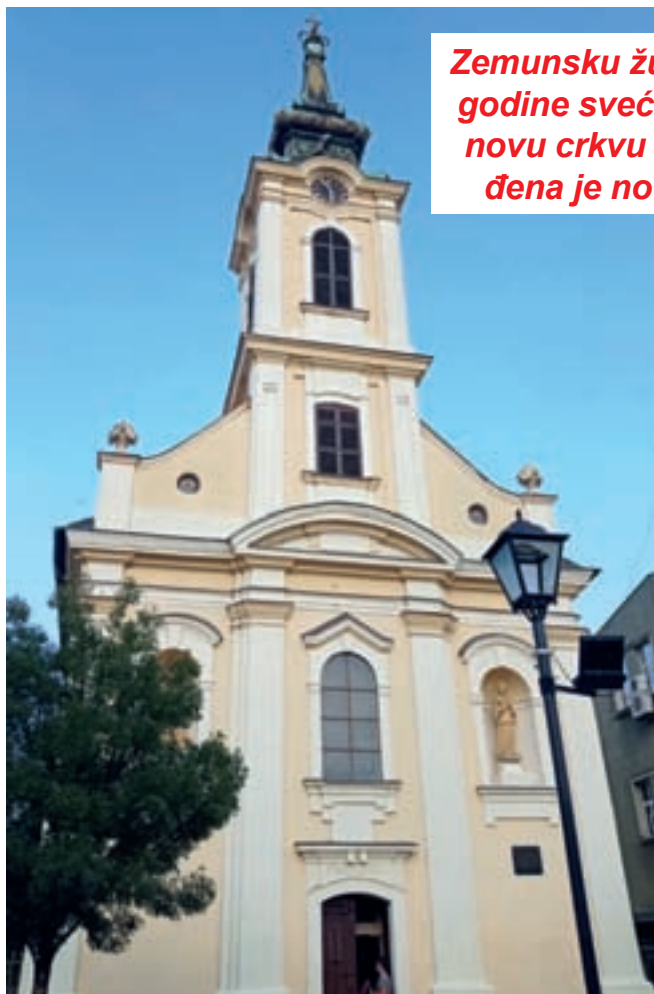
Predsjednica HNV-a je rekla kako se ovo pitanje mora rješavati na najvišoj razini i da je sigurna da će se to riješiti.

Lazar Cvijin je na koncu izvijestio o aktivnostima koje su do sada urađene na formiranju registra gospodarstvenika i poljoprivrednih gazdinstava za koji je do sada pristiglo između 200 i 300 upisnica.

J. D.

Obljetnica obnove župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu

Tri stoljeća za dobrobit vjernika

Zemunsku župu, poslije odlaska Turaka obnovili su 1721. godine svećenici kapucinskog reda * Kamen temeljac za novu crkvu postavljen je 1785. godine * Tek 1794. izgrađena je nova crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji

Zemuna od strane Habsburga 1717. godine, i odlaska Otomanskog carstva, grad su počeli naseljavati kršćani. Oko 1721. godine u Zemun dolaze svećenici kapucinskog reda, koji su tada obnovili zemunsku župu. Na mjestu gdje se danas nalazi crkva, u to je vrijeme bila džamija. Džamiju su kapucini pretvorili u katoličku bogomolju i tako je započeo novi život župe. Kamen temeljac za novu crkvu postavljen je 1785. godine. Tek 1794. izgrađena je nova crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji.

»Župa je počela egzistirati nakon odlaska Turaka. Za prve godine njenog rada imamo podatke o četvero krštenih, a poslije vidimo da je taj broj stalno rastao, što znači da je rasla i župa. Iz shematizma iz 1939. godine župa je brojala oko 9.100 vjernika i Frančestal (njemački dio Zemuna) preko 5.000 vjernika. Značajan dio stanovništva Zemuna bili su katolici i oni su bili uključeni u društveni život u ovome gradu. Od iznimnog značaja je što je ova župa dovela iz Zagreba u Zemun časne sestre milosrdnice koje su prije 130 godina napravile svoju bolnicu u gradu i zdravstvo podigle na jednu višu razinu. Sestre su bile 'duša' ovoga grada. Što se tiče školstva, u Zemunu je postojao Katolički dom koji je sagradila crkva i koje su vodile sestre franjevke. Djevojke su se u njoj školovale i učile zanat«, kazao je župnik **Jozo Duspara**.

Unatoč nedaćama kroz povijest, župa je opstala do današnjih dana.

»Mi ne možemo sadašnje vrijeme nazvati katastrofalnim. U komunističkom vremenu od strane državnih institucija propagiran je ateizam. Vjernici su se u to vrijeme na svoj način borili protiv takvih odluka. Mi se danas srećemo s jednim drugim problemom, a to je liberalizam. Mnogi ljudi se ponašaju bez odgovornosti i to je veliki problem. Mora se početi obnavljati cjelokupno društvo. Naše učenike u školama trebamo učiti o vrijednostima koje su potrebne za zajednicu, za svijet, za potrebe obitelji i mnogo toga što je važno da se dogodi u jednoj društvenoj zajednici, kako bi svijet bio ljepši i napredniji. Ako svijet bude rastao, rast će i župe«, kazao je župnik Duspara.

Tijekom proteklog tjedna u Zemunu je nizom prigodnih kulturnih događaja svečano obilježena 300. obljetnica obnove župe Uznesenja Blažene Djevice Marije. Prvi događaj u nizu bio je 13. rujna kada je održan zajednički koncert župnog zbora *Sveta Cecilija* i zbora *Odjek Zajednice Hrvata Ilija Okrugić*. Svečanost je nastavljena 18. rujna kada je održana tematska prezentacija povijesti župe, te koncert na orguljama ansambla *Musica Caelestis*. Središnja proslava održana je u nedjelju, 19. rujna, svečanom misom koju je predvodio đakovačko-osječki nadbiskup **Đuro Hranić** u zajedništvu sa srijemskim biskupom **Đurom Gašparovićem** i svećenicima Srijemske biskupije.

Sestre milosrdnice – »duša« grada

Prvi zapisi o župi Zemun datiraju iz 1332. godine kada je u tom gradu već postojala rimokatolička crkva. Dolaškom Turaka crkva je bila razorena, a nakon osvajanja

Nepравde iz prošlosti

Na tematskom predavanju o povijesti župe svojim izlaganjima su se predstavili prečasni Jozo Duspara, **Tanja**

Grličić, te profesor **Nikola Škalabrin**. On je govorio o postojanju župe, te najviše o rušenju crkve njemačkih vjernika nakon Drugog svjetskog rata kao osveta stanovništvu njemačke nacionalnosti, kao i o tužnom kraju i sudbini crkve i vjernika.

»Nijemci koji su u Zemunu bili naseljeni u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije željeli su svoju župu. Dok je nisu dobili oni su pripadali župi Uznesenja Blažene Djevice Marije. Znamo da se nakon Drugog svjetskog rata sve učinilo od strane ondašnje komunističke vlasti da se uništi župa njemačkih vjernika i da se oduzme sva imovina od župnoga doma, te druge zgrade koje su služile župi kao pomoć. One su 12 godina poslije Drugog svjetskog rata srušene. Uništeno je i groblje i ostaci pokojnih su preseljeni. Dakle, učinjena je jedna velika nepravda, a utemeljena na jednoj činjenici u vrijeme komunističkih vlasti koji su rekli da se sva imovina Nijemaca mora oduzeti. Međutim, potpuno je kriva pretpostavka da je to vlasništvo Nijemaca. Župa je zapravo vlasnik svih dobara, a u toj župi nisu bili samo Nijemci, iako ih je bilo u velikom broju. Bilo je tu i drugih katolika: Hrvata, Slovenaca, Mađara i Čeha. To se danas osjeća kao veliki nedostatak jer da je ostalo to što je trebalo biti, danas bi Zemun imao i to mjesto okupljanja katolika kojih ima i danas u gornjem gradu. Sada se to nešto želi popraviti. Župnik Duspara želi povrat imovine jer pripada župi. Koliko će od toga biti koristi, vidjet ćemo. Nemam neko pozitivno mišljenje da će se uspjeti u tome, ali mislim da vrijedi pokušati«, istaknuo je profesor Škalabrin.

Župa na ponos župljana

Katarina Tešić živi u Novom Beogradu. Rođena je u Međimurju, a 1968. godine preselila se sa svojim suprugom u Beograd.

»Kada sam se preselila u Beograd nastavila sam ići u crkvu svetog Antuna, a poslije kada smo se preselili u Novi Beograd, došla sam u zemunsku župu što mi je bilo posebno drago jer crkva nosi isto ime kao i župa u mom rodnom mjestu. Mi se ovdje svi lijepo družimo. Imamo zbor *Odjek* čija sam članica od njegovog osnutka. Tu se okupljamo i stvarno smo svi kao jedna obitelj, a sve zahvaljujući našem župniku koji je divan čovjek. Smatram da su sve te aktivnosti u župi važne zbog jačanja našeg identiteta s obzirom da je hrvatska zajednica na ovim prostorima sve malobrojnija. Mi se ovdje osjećamo kao da smo u svojoj matičnoj zemlji.«

Sestra **Ozana Gucić** provela je u zemunskoj župi 12 godina.

»Za župu sam jako vezana, već od prvog dana kada sam došla iz Niša u Zemun. Predložili su mi da budem sakristinka u župi i da pomažem župniku u uredu i u kući. To sam vrlo rado prihvatila. Vuče me oltar, posebno zemunska Gospa jer sam svoje zvanje potvrdila u Ljetnici u crkvi Majke Božje. Kada sam došla u Zemun i ugledala lik Majke Božje, meni se moje djetinjstvo vratilo i bila sam sretna zbog toga. Ja bih i danas najradije ostala ovdje ali pošto sam redovnica, obećala sam zavjet poslušnosti i prihvatila sam da odem u Maribor. Svaki put se rado vraćam u ovu župu, sada osobito u povodu obilježavanja ove značajne obljetnice. To mi puno znači. Osjećam veliku sreću i radost koju ne mogu riječima opisati, pogotovo zbog truda župnika za rast ove župe.«

Dio materijala o povijesti župe koji je predstavljen prisutnima na tematskoj prezentaciji, uz materijal **Milice Spasić** o zemunskoj župi, bit će uvršten u monografiju koja će biti tiskana iduće godine u povodu obilježavanja 300. obljetnice od njene obnove.

S. D.

Olena Papuga, državna tajnica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog

Bojkot i odustajanje nije put kojim treba ići

Nacionalna vijeća jako malo rade na promoviranju upisa pripadnika svoje nacionalne zajednice u poseban birački popis. Treba poraditi i na tome da se povećaju sredstva nacionalnim vijećima jer raditi u te četiri oblasti, pratiti i ispunjavati sve ono što daju zakoni je jako teško

Intervju vodila: Jasminka Dulić

Dugogodišnja političarka, članica Lige socijaldemokrata Vojvodine **Olena Papuga** je na poziv ministricе **Gordane Čomić** prihvatila mjesto državnog tajnika u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, jer kako kaže »ne treba odustajati od mogućnosti da možeš pomoći, ne samo svojoj nacionalnoj zajednici već svim nacionalnim zajednicama koje žive na teritoriju Republike Srbije. Meni se ta mogućnost pružila.«

Također kaže, kako nije promijenila stranku i dalje je članica Lige. »Postala sam i članica Lige jer je to stranka koja je uvijek branila identitete i prepoznavala različitosti, a na kritike zašto je kao članica Lige prihvatila poziv ministricе i postala dio aktualne Vlade Srbije odgovara: »Mi-

slim da nije ništa strašno što sam ušla u tu Vladu. Možda i iz tog razloga što smatram da sa svojim iskustvom i u Narodnoj skupštini i u radu u nacionalnom vijeću, i kao pripadnica jedne male nacionalne zajednice, mogu pridonijeti razvoju identiteta svih nacionalnih zajednica koje žive ovdje».

► **Na kojim poslovima trenutno radite u Ministarstvu?**

Moj djelokrug kojem sam najviše posvećena je sektor za nacionalne manjine. Sektor radi na registru nacionalnih vijeća, ažurira poseban birački popis jer nam sljedeće godine dolaze izbori za nacionalna vijeća, predsjednica sam Mješovite komisije Srbija-Rumunjska što radimo zajedno s ministarstvom za vanjske poslove. Trenutno se rade različita strategijska dokumenta, a među njima je najvažniji akcijski plan za nacionalne manjine.

► **Koje će biti glavne izmjene i kako će pripadnici nacionalnih manjina sudjelovati u izmjenama akcijskog plana za nacionalne manjine?**

Sada je u tijeku formiranje radne grupe u kojoj će biti eksperti koji se bave pitanjima nacionalnih manjina ali će svakako biti uključene nacionalne manjine – više nego što su do sada bile. Koordinacija nacionalnih vijeća će pripremiti svoje posebne strategije i ljude koji će raditi u radnim grupama. Ne znamo još koliko će biti uključeno pripadnika nacionalnih manjina ili nacionalnih vijeća ali sigurno neće biti dva ili tri kao što je do sada bilo, nego će ih biti mnogo više.

Naime, u prethodnom razdoblju obilazili smo okruge i nacionalna vijeća i vidjeli da u nekim pitanjima nacionalna vijeća funkcioniraju kompaktno i istovjetno razmišljaju oko nekih općih interesa. Ali nacionalne zajednice se mogu podijeliti u one koje imaju sjedište u AP Vojvodini, i koje imaju stečena prava na obrazovanje, kulturu, informiranje, imaju svoje udruge, obrazovanje po cijeloj vertikali od predškolskog do fakulteta. To nemaju nacionalne zajednice i vijeća koji su u centralnoj Srbiji. Nacionalna vijeća odnosno nacionalne zajednice imaju razne probleme i različite prioritete pa ćemo sigurno inzistirati da u radnoj grupi budu pripadnici nacionalnih vijeća koji se razlikuju po tomu na kom nivou imaju obrazovanje i kulturu, mada kultura uglavnom isto funkcionira kod svih nacionalnih zajednica i svodi se na amaterizam. Ali i amaterizam ima svoje različite probleme jer neke lokalne samouprave ne izdvajaju sredstva za udruge nacionalnih zajednica i mislim da će u tom strateškom dokumentu biti puno vremena i puno diskusija posvećeno amaterizmu i odnosu lokalnih samouprava. Osim toga postoje i zajednice koje imaju svoje Zavode za kulturu ali samo na teritoriju AP Vojvodine.

► **U kojoj mjeri sredstva iz proračunskog fonda za nacionalne manjine mogu pomoći u financiranju udruga?**

I ove je godine obrazovanje bilo tema, šest milijuna dinara je bilo opredijeljeno za ustanove i 24 milijuna za udruge građana. Bila sam predsjednica Komisije za proračunski fond i mislim da su udruge i ustanove dosta slabo pripremljene za pisanje projekata. Ima nacionalnih vijeća koja su »pogodila temu«, konkurirala za potrebe

svoje nacionalne zajednice za udžbenike, pisanje programa, elektroničke dnevnikove itd. Ali malo je zajednica to uradilo. Čini se da je jako malo zajednica »shvatilo« temu. Više je bilo »pomiješanih« tema, kultura i obrazovanje, promocija narodne nošnje, modne revije... Mislim da su neke zajednice mogle bolje iskoristiti sredstva iz proračunskog fonda. U suštini treba raditi i s nacionalnim vijećima i s udrugama, više posvetiti pažnje i raditi na edukaciji za pisanje projekata. Sredstva su podijeljena i vjerujem da će udruge i ustanove koje su dobile sredstva koristiti ih na pravi način.

► **Ipak ta sredstva su dosta mala za sve nacionalne zajednice. Ako se uspoređujemo s Hrvatskom, Mađarskom recimo gdje svaka manjina svake godine dobije određena sredstva koja se raspoređuju na udruge i projekte ovdje su sredstva za udruge neizvjesna svake godine pa je i opstanak udruga u pitanju.**

Nisu to velika sredstva, ali ima dobrih projekata koji su dobili i milijun dinara kao najveći iznos, dok je najmanji bio 200.000 dinara. Ne kažem da se mogu velike stvari uraditi ali mogu sredstva iskoristiti i za edukaciju nastavnika, otkup udžbenika itd. Zavisi tko se za što natjecao.

Udruge se trebaju više educirati u pisanju projekata. Projekt se ove godine trebao odnositi na obrazovanje, a neke zajednice su tražile sredstva za kulturu, modne revije, etnologiju...

► **Ali ako su sredstva ove godine opredijeljena za obrazovanje, onda udruge koje se bave kulturom nemaju gdje tražiti sredstva pogotovu ako ni njihove lokalne samouprave ne izdvajaju sredstva za projekte nacionalnih zajednica.**

Ministarstvo nije određivalo koja će biti tema ove godine, prepušteno je to Koordinaciji nacionalnih vijeća. Znači nacionalna vijeća su prepoznala kao najveću potrebu obrazovanje i da proračunski fond bude namijenjen za obrazovanje. Tako da se Ministarstvo u to nije miješalo, da je Koordinacija odredila da je to kultura mi bi odredili da su sredstva namijenjena za kulturu i pisali bi natječaj za kulturu.

► **Da pređemo na drugu temu, izradu posebnog biračkog popisa. Imaju li sada sve manjine potreban broj upisanih pripadnika kako bi se održali neposredni izbori?**

Nemaju sve. Obilazeći nacionalna vijeća, oni koji su do sada išli na elektorske izbore su rekli da to njima odgovara i da će produžiti s elektorskim izborima. Mi smo inzistirali na tome da se potruže da pređu na neposredne izbore, jer su to pravi izbori. Ali, očigledno da nekim nacionalnim zajednicama odgovaraju elektorski izbori i Ministarstvo može samo dati preporuku da su bolji neposredni izbori.

Nije tajna koliko je ljudi upisano, već tko je upisan, i taj podatak može dobiti nacionalno vijeće kako bi vidjelo koliko je pripadnika upisano. Ali mislim da se za četiri godine, od izbora do izbora, u svim nacionalnim zajednicama jako malo novih pripadnika nacionalnih zajednica upisuje. Nacionalna vijeća jako malo rade na promoviranju

upisa pripadnika svoje nacionalne zajednice u poseban birački popis. Svaka zajednica ima četiri generacije djece koja su napunila 18 godina i za koje se sigurno zna da nisu upisani. S tim mladim punoljetnim ljudima se može raditi i promovirati njihov upis u posebne biračke popise.

Ministarstvo će sigurno raditi na tome i voditi kampanju da se pripadnici nacionalnih manjina upišu o posebne biračke popise. Već smo uputili pisma načelnicima općinskih uprava da nam pošalju popis referenata koji rade na tim popisima u lokalnim samoupravama jer su posljednji izbori pokazali da nisu bili ažurirani, da se adrese, prezimena nisu slagali pa su u nekim mjestima ljudi imali problem glasati. Jedinstveni birački popis ne prati posebni, referenti podatke unose pješke pa se događaju greške. Do kraja godine ćemo organizirati sastanak s tim referentima da vidimo koji su problemi i da se to riješi, da se pomogne ljudima da se posebni birački popisi ažuriraju i da budu na višem nivou nego do sada. Posebno je problem i što se upisivanje odvija samo u općinama i da je nekim ljudima, posebno sa sela, teško dolaziti u općine te bi trebalo razgovarati da referenti odlaze i u mjesne zajednice.

► **Cijeli život ste i profesionalno i politički u manjinskim temama. Koliko su ljudi koji su profesionalno izvan toga zainteresirani, recimo u rusinskoj zajednici, za manjinsku tematiku i ostvarivanje prava? Koliko ih to zanima i koliko su aktivni, ima li dovoljno poticaja od države, ima li strahova, ustručavanja?**

Ljudi se u rusinskoj zajednici ne boje, ali to zavisi od sredine jesu li homogene, mješovite. Moja nacionalna zajednica najviše problema ima u obrazovanju. Imamo obrazovanje po cijeloj vertikali u Ruskom Krsturu, Đurđevu i Kucuri ali imamo problem s upisivanjem djece u rusinske odjele. To mislim da imaju i Slovaci i druge nacionalne zajednice. Nacionalna vijeća rade, i odbori za obrazovanje rade, ali ovaj saziv nacionalnih vijeća, barem govorim o onom u kojem ja sudjelujem, intelektualno slabi. Mislim da treba jako paziti kod stavljanja ljudi na liste i da na njima trebaju biti ljudi koji su zaista posvećeni svojoj nacionalnoj zajednici, koji prate što se događa u javnom životu svoje nacionalne zajednice. Ima takvih ljudi ali oni se ili povuku ili ih ne zovu. U ovim izborima koji dolaze, mislim da treba jako paziti i raditi na tome da se na liste stave reprezentativni pripadnici nacionalnih zajednica koji će se u te četiri godine posvetiti očuvanju i razvijanju identiteta svoje nacionalne zajednice. Koji će imati duh osjetiti nacionalnu svijest kako bi nešto i uradili.

► **Imaju li nacionalna vijeća dovoljno ovlasti da mogu raditi svoj posao u četiri oblasti?**

Po mom mišljenju imaju. Ali, mislim da implementacija, kako svih zakona u Republici Srbiji, tako i Zakona o nacionalnim vijećima je jako slaba. Mislim da su i financijska sredstva za nacionalna vijeća mala, da je puno obveza posebno u obrazovanju, a da su financije jako male. Treba poraditi i na tome da se povećaju sredstva nacionalnim vijećima jer raditi u te četiri oblasti, pratiti i ispunjavati sve ono što daju zakoni je jako teško. U službenoj uporabi jezika, kulturi, obrazovanju i informiranju prvo i prvo su potrebni kadrovi. Vjerujem da u odborima za te četiri

oblasti ima ljudi koji su stručni, ali oni su posvećeni svojim poslovima i mogu biti samo savjetodavci predsjednicima vijeća, ali smatram da i predsjednike odbora koji stvarno rade treba na neki način nagraditi.

► **Kako komentirate što je nedavno prefarban naziv mjesta na hrvatskom jeziku u Sonti?**

To se stalno događa. Mislim da u Vojvodini nema table na kojoj su ispisani nazivi na jezicima nacionalnih zajednica na kojoj nešto nije ispisano. Pogledajte, i u Banatu i u Srijemu i u mom selu i u okolnim mjestima na mađarskom, slovačkom, rusinskom ili hrvatskom jeziku su uništene table. Barem na teritoriju Vojvodine Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine treba više raditi na tome jer postoje inspekcije koje bi trebale to uočavati. Govorim o Vojvodini jer mislim da se u Vojvodini najviše ispisuju ali i prectavaju nazivi. O tome se prešutno ne razgovara, prešutno se obriše – dođu građani ili nacionalna vijeća pa to očiste i otklone ali mislim da bi to trebala biti tema resornih odbora u skupštini APV i na sjednici Skupštine APV vidjeti zašto se to dešava.

► **Kako vidite ulogu medija i javnosti u tome. Govore li mediji dovoljno i na koji način o nacionalnim manjinama? Kako ih predstavljaju?**

U prosincu mjesecu smo ministrica Čomić, pomoćnica Antić i ja bili u RTS-u i razgovarali s generalnim direktorom Draganom Bujoševićem povodom nepostojanja redakcije za nacionalne manjine u javnom servisu. Informiranje nacionalnih manjina u APV je uglavnom pokriveno, problem je naravno s lokalnim medijima jer znamo da su lokalni mediji privatizirani 2016. godine i ove godine ističe onih pet godina u kojima su prema zakonu morali informirati na jezicima nacionalnih manjina. Postavlja se pitanje hoće li se ta obveza produžiti ili ne. Mi znamo da je to informiranje u privatiziranim lokalnim medijima bilo neadekvatno, novinari nisu bili plaćeni, radilo se negdje skoro volonterski. U nekim samoupravama su radili dvije godine, a poslije nisu. Ako se o tome bude razgovaralo mislim da će biti više mišljenja da ne postoji informiranje na jezicima nacionalnih manjina na lokalima nego što postoji, a o kvaliteti da i ne pričam. To su kratke vijesti i muzika, i to je to.

U završnici je izrada Zakona o medijima, ima i pripadnika nacionalnih zajednica koji sudjeluju u izradi strategije o medijima i informiranju, tako da nastoje da se to riješi. To će, po mom mišljenju, biti jako veliki problem – informiranje na jezicima nacionalnih zajednica na lokalima.

► **Kako većinski mediji informiraju javnost o manjinama? Je li većinska javnost zainteresirana za probleme i život manjina u Srbiji?**

Kad smo bili u RTS-u oni kažu da je zastupljenost dobra, da imaju emisiju *Građanin* u kojoj prate život nacionalnih zajednica i emisije u kojima se promovira nacionalna kultura od kojih je jedna *Kuhinja moga kraja*. To je znači samo kuhanje i pjevanje. Ali mi imamo i svoju povijest i želimo znati i o sebi ali želimo i da svoju povijest i kulturu i identitete predstavimo i većinskom narodu. I onda se vraćamo na temu ispisivanja tabli, strahova zbog kojih ne izlazimo na izbore, strahova zbog kojih se

ne upisujemo u posebne biračke popise. Netrpeljivost i animoziteti dolaze po mom mišljenju iz razloga što većinski narod ne zna dovoljno o manjinskim zajednicama, što se ne poznajemo. Ministarstvo će u što kraćem roku opet otići u RTS da vidimo što se događa i možda će se odnos RTS-a kao javnog servisa prema informiranju na manjinskim jezicima i o manjinama postaviti i na neki viši nivo.

► **Na koji način se Ministarstvo bavi pitanjem političke participacije i ravnomjernog zapošljavanja manjina u državnim i javnim službama?**

Znamo da je implementacija zakona koji se tiču sudjelovanja nacionalnih zajednica neadekvatna i da negdje ni ne postoji. Jasno nam je da moramo raditi na tome, ne samo mi nego i Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu, jer na primjer Zakon o zaposlenima u APV i jedinicama lokalne samouprave donosi to Ministarstvo. Sada se rade izmjene tog zakona i na neki način nismo zadovoljni tim zakonom. Prije neki dan smo bili u tom Ministarstvu i razgovarali smo o tome da treba ispraviti neke greške, posebno dio koji se odnosi na to da rukovodilac u jedinicama lokalne samouprave treba prepoznati za koja radna mjesta je potrebno poznavanje jezika nacionalne zajednice. Na zakon se više ne može utjecati ali može na podzakonska akta tako da smo se dogovorili da će u njima biti razrađeno što u sistematizacijama mora pisati – za koja radna mjesta je potrebno znanje jezika.

► **Drugo je pitanje ravnomjernog zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina? Što se radi na tome? Vodi li se o tome evidencija?**

Puno smo razgovarali kako to primijeniti. Je li adekvatan i mjerodavan upis u matičnim knjigama u kojima se možemo izjasniti o nacionalnoj pripadnosti. Ne može se uzeti poseban birački popis jer su ti popisi tajni. Treba utjecati, a to opet moraju raditi nacionalna vijeća, da se pripadnici nacionalnih zajednica barem u matičnim knjigama izjašnjavaju o nacionalnoj pripadnosti, što onda može biti i podatak kod zapošljavanja.

Naše ministarstvo će uskoro organizirati društveni dijalog baš o tom problemu – kako evidentirati pripadnike nacionalnih zajednica na određenim radnim mjestima. Već postojećim, ili novim u sistematizacijama i natječajima. Hoću reći da je taj proces otvoren, da smo konačno počeli o tome razgovarati, jer se dugo vremena ništa o tome nije razgovaralo. Sada smo započeli, otvorili smo ta vrata, da vidimo kako možemo pripadnicima nacionalnih zajednica pomoći da budu adekvatno zastupljeni u državnim tijelima, policiji i svim mjestima gdje imaju pravo.

► **Završena je još jedna faza dijaloga o izbornim uvjetima. Kako vidite situaciju oko izbora, dijaloga o izbornim uvjetima, bojkotu?**

Ja nisam za bojkot, nikada nisam bila za bojkot. Mislim da je bolje sudjelovati i u lošoj vladi, porodici, zajednici i da ako ima petero loših ali dvoje dobrih da uvijek to dvoje mogu prevagnuti. Jednostavno mislim da ne treba odustajati ni od društvenog dijaloga niti od dogovora jer ako su već dvije strane tu, a jedna strana se povuče, onda će ostati jedna strana da sama odlučuje. Po meni bojkot i odustajanje nije put kojim treba ići.

► **Sljedeće godine slijedi popis stanovništva. Na koji je način Ministarstvo uključeno?**

Ministarka Čomić je predložila u republičkom Savjetu za nacionalne manjine s premijerkom **Anom Brnabić** da popis bude elektronski u jednom dijelu. Kao što je na primjer uradila Republika Slovačka u kojoj je bilo dva tri mjeseca elektronski, a tko se nije elektronski popisao išli su popisivači. To se pokazalo jako dobro jer je puno pripadnika nacionalnih manjina negdje u inozemstvu ali i pripadnika većinskog naroda. Svakako ćemo promovirati i da se pripadnici nacionalnih zajednica izjasne o svojoj pripadnosti. Još jednom ćemo otići i u RTS da više pažnje posveti popisu, da ohrabri pripadnike nacionalnih zajednica da se izjasne o svojoj vjeri i o svojoj nacionalnoj pripadnosti.

► **Hoće li biti popisivači i pripadnici nacionalnih manjina tamo gdje žive?**

Da, to smo uradili. Bili su i predstavnici Republičkog zavoda za statistiku u Ministarstvu, to smo se sve s njima dogovorili. Jedan dio obrazaca je već i preveden na jezike na kojima nije bio i Zavod je već uputio nacionalnim vijećima obrasce da se prevedu koji su nedostajali. Neće biti problema ni s obukom pripadnika nacionalnih zajednica na lokalima koji će biti popisivači na jezicima nacionalnih manjina.

► **Bilo je govora o tome kako će na popisu stanovništva manjine imati pravo na višestruku nacionalnu pripadnost. O čemu se tu konkretno radi?**

Po mom mišljenju, kao pripadnici nacionalne zajednice, svi naši zakoni predviđaju izjašnjavanje po jednoj nacionalnoj osnovi. Postavlja se pitanje kako će se netko koji se upiše dvojno kao Rusin-Hrvat ili Mađar-Srbin upisati u poseban birački popis jer će se opet morati izjašnjavati po jednoj osnovi. Mislim da dvojno popisivanje nije primjereno jer naši zakoni i podzakonska akta nisu tome prilagođeni i svi zakoni su za određene nacionalne zajednice i što se tiče obrazovanja i kulture, informiranja, kako bi očuvali identitet. Po mom osobnom mišljenju upisivanje dvojne nacionalnosti neće pridonijeti očuvanju multikulturalnosti kojom se možemo ponositi.

Mjesto memorije dubrovačkoga renesansnog književnika

Dom Marina Držića ustanovljen je 1989. godine u Dubrovniku kao memorijalni muzej jednog od najvećih hrvatskih književnika, po naravi je memorijalna kuća, kazališni muzej, znanstveni arhiv i izložbeni prostor

Ustanova u kulturi Grada Dubrovnika *Dom Marina Držića*, ustanovljena je 1989. godine. Posvećena je životu i djelu velikana hrvatske komediografije **Marina Držića** (1508. – 1567.), koji je jedan od najistaknutijih hrvatskih pisaca uopće i najvažnijih autora europske renesansne komediografije. Dramski tekstovi Marina Držića tiskani su do danas u mnogobrojnim izdanjima i prevedeni na mnoge jezike, a najpoznatija Držićeva komedija je *Dundo Maroje*.

O muzeju *Dom Marina Držića* razgovarali smo s **Nikšom Matićem** koji je diplomirao 2000. godine politologiju na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, a 2005. je diplomirao na izvanrednom studiju bibliotekarstva, na Katedri za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu te stekao visoku stručnu spremu diplomiranog bibliotekara. Od 2000. zaposlen je u Dubrovačkim knjižnicama, a od 2004. jedan je od osnivača i sudionika projekta *Pitajte knjižničare narodnih knjižnica u Hrvatskoj*. Od 2005. – 2009. godine predsjednik je Knjižničarskog društva Dubrovnik, a od 2006. odgovorna osoba i koordinator za provedbu programa Hrvatskog knjižničarskog društva »Informacije o EU u narodnim knjižnicama« na području Dubrovačko-neretvanske županije. Od 2013. godine imenovan je vršiteljem dužnosti ravnatelja Ustanove u kulturi *Dom Marina Držića*, a od 2015. obavlja funkciju ravnatelja Ustanove u kulturi Grada Dubrovnika *Dom Marina Držića*.

Memorijalni muzej

»*Dom Marina Držića* je promišljeno i planski, u skladu s donesenom vizijom i misijom, nizom različitih projektnih aktivnosti, uz snažnu potporu našeg osnivača Grada Dubrovnika, u prethodnom razdoblju udario dobre temelje i postao nezaobilaznim mjestom u dubrovačkoj kulturnoj ponudi, Ustanova u kulturi Grada Dubrovnika koju naši posjetitelji, sugrađani i gosti ovog Grada rado posjećuju. U budućnosti nas očekuje još jako puno posla kako bi izgradili, unaprijedili i oplemenili sve ono što je do sada napravljeno.

Naime, mi smo donošenjem vizije i misije zacrtali određene ciljeve koji su ujedno i ciljevi marketinške djelatnosti u kulturi, oblikovali smo identitet naše ustanove te na temelju toga formirali strukturu umjetničkih sadržaja

– programa, a veliku pažnju posvećujemo izložbenoj, izdavačkoj i pedagoškoj djelatnosti kao i informatizaciji i prezentaciji vlastitih sadržaja, aktivnostima na Internetu, društvenim mrežama i elektronskim medijima. Držić nam je u zalag ostavio svoja genijalna djela koja su jednako aktualna danas kao i prije 500 godina. Na nama je odgovornost, na nikome drugom, da našeg najvećeg hrvatskog komediografa nastavljamo proučavati i istraživati, valorizirati na način kako to on uistinu zaslužuje, a najvažnije je da njegov lik i djelo približimo najmlađima. Štoviše, to je naša dužnost«, kaže Nikša Matić i navodi kako je *Dom Marina Držića* ustanovljen 1989. godine u Dubrovniku kao memorijalni muzej Marina Držića, jednog od najvećih hrvatskih književnika.

»Po naravi je memorijalna kuća, kazališni muzej, znanstveni arhiv i izložbeni prostor. Njegov postav sinteza je kazališta, konceptualne umjetnosti, scenografije, kostimografije i digitalnih medija. Muzej čuva bogatu zbirku plakata, dokumentarnih fotografija, likovnih umjetnina, renesansne primijenjene umjetnosti i dokumentacije o kazališnom životu u Hrvatskoj od 16. stoljeća do danas. Marin Držić najveći je hrvatski komediograf svih vremena, jedan od najistaknutijih hrvatskih pisaca uopće i najvažnijih autora europske renesansne komediografije. *Dom Marina Držića* smješten je uz crkvu Domino, u današnjoj Širokoj ulici 7, u zgradi izgrađenoj nakon potresa 1667. godine, i to dijelom na mjestu razrušene kuće i crkve prijašnjeg titulara Svih svetih, u kojoj je Držić prema obiteljskom pravu bio rektor. Sredstva za rad *Doma Marina Držića* osigurava osnivač, a za posebne programe osnivač i tijela državne uprave u čijem je djelokrugu program koji se ostvaruje. Sredstva se osiguravaju i iz vlastitih prihoda, sponzorstva, darovanja i na drugi način u skladu sa zakonom.

Muzejska zbirka

Nikša Matić je u razgovoru predstavio što sadrži stalni postav ovog muzeja:

»Stalni postav *Doma Marina Držića* zamišljen je kao mjesto memorije dubrovačkoga renesansnog književnika, koji je zbog svojih višekratnih putovanja, poglavito u Italiju, potom u Beč i u Istanbul, bio blizak europskoj kulturnoj baštini, ali je cjelokupno njegovo književno djelo

utemeljeno na tradiciji njegova grada-države iz kojega je ponikao, kao i na poticajima i utjecaju suvremenika, doseljenika u Dubrovnik. Uz pomoć različitih tehnika interpretirani su toponimi iz Držićeva života: godine iz biografije 1508. – 1567. zabilježene na stubištu, obiteljsko i genealoško stablo, Držićeva urotnička pisma, rekonstrukcije zbirke predmeta na osnovi sačuvane Držićeve zadužnice, naznake autorovih kazališnih karaktera na temelju kostima, informacijski sustav, multimedijalni sadržaji, tehnološke inovacije, čime se od mjesta na kojemu je Marin Držić boravio pokušao rekreirati prostor inspiracije za posjetitelje Doma. Pojedine maštovite postaje stalnog postava omogućuju ulazak u prostor i vrijeme, sve kroz životni put jedne iznimne osobe. Muzejska zbirka *Dom Marina Držića*, osim kazališnih programa, plakata i fotografija utemeljenih na Držićevim djelima, sastoji se od slikarskih portreta suvremenih slikara, skulptura i predmeta primijenjene umjetnosti. Prostor Doma uz crkvu Domino u Širokoj ulici je koncipiran na sljedeći način: u prizemlju su dva prostora – ulazni prostor s informacijskim pultom i uvodom u stalni postav te 'kripta', prostorija u kojoj se odvijaju likovne i tematske izložbe, radionice, promocije knjiga i drugi sadržaji. Stalni postav koji prikazuje život i djelo velikana hrvatske komediografije nastavlja se na još dva kata, kaže Nikša i navodi kako djelatnost *Doma Marina Držića* obuhvaća: sakupljanje, proučavanje i daljnje diseminiranje teatrološke građe; prezentaciju prikupljene teatrološke građe, plakata, programa i fotografija Držićevih izvedbi u Hrvatskoj i svijetu; stručnu i znanstvenu obradu i sistematizaciju u zbirke teatrološke građe, kao i muzejske građe vezane uz život i djelo Marina Držića, trajnu zaštitu teatrološke građe i dokumentacije, njezino neposredno i posredno predočavanje javnosti putem stalnih i povremenih izložbi, objavljivanje podataka i spoznaja o teatrološkoj građi i dokumentaciji putem stručnih, znanstvenih i drugih manifestacija u svezi s predmetom poslovanja, vođenje specijalne knjižnice, izdavačku djelatnost, trgovinu na malo vlastitim i tuđim katalozima, knjigama, brošurama, razglednicama, dijaopozitivima, audiovizualnim izdanjima, promidžbenim i edukativnim materijalima, replikama, suvenirima i drugim umjetničkim proizvodima.«

Živo i vitalno mjesto

Dom Marina Držića veliku pažnju posvećuje informatizaciji i prezentaciji vlastitih sadržaja i aktivnostima na Internetu, društvenim mrežama i elektronskim medijima, kao i edukativnim programima.

»Razvijajući vlastitu sliku i programe u skladu s vremenom i tehnologijama, *Dom Marina Držića* se prometnuo u živo i vitalno mjesto. Bilo da se radi o pedagoškim edukativnim radionicama koje osnovnoškolce i srednjoškolce upoznaju s likom i djelom Marina Držića i povijesti Grada,

Foto: Iz arhiva Doma Marina Držića

o izložbama, predavanjima, izdavačkoj djelatnosti, kao i istraživačkom radu, sve je popraćeno objavama na mrežnim stranicama, društvenim mrežama i medijima. Takav pristup informiranju građana, turista, prošlih i budućih posjetitelja očekivano je rezultirao stalno rastućim brojem posjetitelja. *Dom Marina Držića* prezentacijom vlastitog fundusa (stalni postav) i novih sadržaja (izložbeni program) u cilju razvoja muzejske djelatnosti i prezentacije umjetničkog stvaralaštva vezanog uz lik i djelo Marina Držića mjesto je gdje se vizualnim putem i tekstovima posjetitelji mogu upoznati sa značajem renesansnog književnog autora, a kroz svoje edukativne programe posebnu pažnju posvećuje pedagoškoj djelatnosti i važnosti edukacije kroz iskustveno doživljajno učenje. Edukativni programi i radionice su prvenstveno namijenjeni učenicima osnovnih i srednjih škola. Osmišljeni su kako bi se polaznike radionica što više zainteresiralo za život renesansnog Dubrovnika, a posebice život i djelo Marina Držića, kaže Nikša Matić i naglašava kako Muzej ima bogatu izdavačku i prevoditeljsku djelatnost kojom se promovira djelo Marina Držića.

Zvonko Sarić

Lemeški poljoprivrednici odsječeni od atara

Željeznice zatvorile prijelaz

»U prvom mađarskom vojnom mjerenju ucrtani su i pruga i ova cesta, a sada smo došli do toga da nam je prolaz zatvoren«, kaže Pajo Tošaki

Mještane Lemeša, prije svega one koji se bave poljoprivredom, šokirao je prizor koji su zatekli na cesti koja iz sela vodi do atara u kome obrađuju oko 2.000 hektara oranica. Na dijelu gdje cesta prelazi preko pruge Sombor – Subotica željeznice su iskopale šančeve i još dodatno prijelaz zatvorile drvenim željezničkim pragovima. I to, kako tvrde Lemešani, bez prethodne najave i u vrijeme kada se zahuktavaju jesenski poslovi na njivama. Za ratare to znači izlazak u atar zaobilaznom cestom, što je samo u jednom smjeru desetak kilometara više. Razlog je to što su se okupili kod zatvorenog prijelaza i počeli prikupljati potpise za peticiju kojom od gradonačelnika Sombora **Antonia Ratkovića** traže da se ovaj problem riješi u što kraćem roku. I prije predaje njihove peticije problem lemeških ratara stigao je do lokalne vlasti koja je problem pokušala riješiti otvaranjem alternativne ceste.

Do njiva, ali zaobilazno

»Da je ovaj prijelaz zatvoren, kazao mi je susjed. Problema ne bi bilo da je druga cesta na kilometar, dva, ali nama je zaobilazna cesta duža desetak kilometara, samo u jednom smjeru«, kaže **Franjo Ivanković**. »Ovdje je 2.000 hektara zemlje i sada da bi stigli do tih njiva moramo ići dvadesetak kilometara više. Koliko je to dodatno

utrošenog goriva, vremena. S razlogom su ljudi rezignirani«, kaže **Antun Dujčik**. »Moram ići do pola Čonoplje da bih došao do svojih njiva, a uz to tamo je ulaz uzan i ne znam kako proći kombajnom. Nakaradno je ovo što su uradili«, kaže **Pajo Tošaki**.

Lemešani zato hoće svoj prijelaz nazad. »Hoće li tu biti rampa ili će oni postaviti svog čovjeka sa zastavicama, nama je svejedno«, kaže Dujčik. »U prvom mađarskom vojnom mjerenju ucrtani su i pruga i ova cesta, a sada smo došli do toga da nam je prolaz zatvoren«, kaže Tošaki.

Međutim, usprkos nezadovoljstvu lemeških poljoprivrednika prijelaz će ostati zatvoren, što je svojim Rješenjem potvrdilo i nadležno ministarstvo.

Željeznica se brani zakonom

U odgovoru poduzeća *Infrastruktura željeznica Srbije* pozivaju se na Zapisnik Pokrajinskog inspektora za željeznicu koji je utvrdio da je razdaljina između ovog prijelaza i sljedećeg manja od dva kilometra ili, preciznije, kilometar i 16 metara, a po Zakonu o željeznicama udaljenost između dva prijelaza mora biti veća od dva kilometra. »Osim toga, utvrđeno je da je i nagib atarske ceste usmjeren prema kolosijeku, što je u suprotnosti s Pravilnikom o načinu ukrštanja željezničke pruge i ceste,

pješačke ili biciklističke staze. Također, nije izvedena ni kolovozna konstrukcija iza i ispred cestovnog prijelaza od najmanje 20 metara, a ne postoje ni otesišta od kamenog materijala», navodi se u odgovoru poduzeća *Infrastruktura željeznica Srbije*.

Zatvaranje prijelaza pokrajinski inspektor naložio je još polovicom ožujka i to ponovno potvrdio koncem svibnja. Nakon toga stručne službe *Infrastrukture željeznica Srbije* uradile su Elaborat prometno-tehničke analize potrebe ukidanja ovog cestovnog prijelaza i u lipnju ga uputili Ministarstvu građevinarstva, prometa i infrastrukture, koje je 24. lipnja Rješenjem odobrilo ukidanje cestovnog prijelaza na području službenog mjesta Lemeš.

Iako je Rješenje doneseno gotovo prije tri mjeseca Lemešani tvrde da nikakva informacija o tome do njih nije stigla i da ih je zatvoren i raskopan prolaz iznenadio.

U *Infrastrukturama željeznica Srbije*, s druge strane tvrde da su u ožujku zatražili mišljenje Grada Sombora i upravljača ceste JKP Prostor Sombor. Odgovor Grada je izostao, a u ovo željezničko poduzeće stigao je samo odgovor upravljača ceste.

»O ukidanju ovog cestovnog prijelaza šef željezničke stanice 13. rujna obavijestio je Savjet MZ Lemeš, a na mjestu ukinutog prijelaza postavljene su fizičke prepreke koje onemogućavaju prolazak cestovnih vozila i postavljeni su elementi cestovnog prijelaza«, kažu u poduzeću *Infrastruktura željeznica Srbije*. Informacija je u Lemeš stigla ipak sa zakašnjenjem jer je prijelaz prije toga već bio raskopan, a lemeški poljoprivrednici ostali bez mogućnosti ulaska u atar.

No, rješenje je ipak nađeno i to dan nakon njihovog okupljanja ispred zatvorenog prijelaza. Grad Sombor

raskrčio je nekadašnju zemljanu cestu s druge strane pruge i tako poljoprivrednicima omogućio ulazak u atar preko pružnog prijelaza na cesti Lemeš – Čonoplja. Ovo alternativno rješenje duže je za oko kilometar, a najveći protivnici zatvaranja pružnog prijelaza imaju primjedbu i na širinu ceste. No, njom će ipak morati prolaziti, jer željeznice ne odstupaju od svoje odluke.

Z. V.

Ukinuli rampu, pa zatvorili i prijelaz

Prvi vlak prugom Subotica – Sombor prošao je 1869. godine. Danas tom prugom tijekom dana vlak prođe osam puta. Na svim mjestima gdje su rampe skinute ili nisu više u funkciji vlak staje i zvučno upozorava na svoj dolazak. Takvih je nekoliko prijelaza, a do prije desetak dana tako je funkcionirao i zatvoreni prijelaz u Lemešu. »Prije šezdesetak godina na ovom prijelazu postojala je željeznička kućica, mi smo je zvali *bokternica*, a željezničar koji je ručno zatvarao i otvarao rampu zvao se čika **Todor**. Kasnije je kućica porušena i postavljena je rampa koju je podizao željezničar uz prostorije na kraju stanice u selu. Ova rampa je bila u funkciji do prije nekoliko godina kada demontirana. Umjesto rampe postavljen je znak za pružni prijelaz, a vlakovi su se zaustavljali ispred prijelaza i zvučnim signalom upozoravali na svoj dolazak. Čudili smo se ovakvom režimu željezničkog prometa, jer nije nam poznato da još u nekoj državi u svijetu vlak staje da bi propustio cestovni, u našem slučaju poljoprivredni promet«, kaže **Ivan Horvat**.

Dvadeset godina vrtića *Marija Petković – Sunčica*

Vrtiću, sretan ti rođendan

»Kao i prije dvadeset godina, ali sada već s postavljenim temeljima, krećemo iznova. O otvorenju jaslica u sklopu vrtića Marija Petković – Sunčica se razmišlja već duže vrijeme« * Do sada je 271 dijete prošlo kroz pripremno predškolski program i bilo pripremljeno za školu

Prije točno 20 godina, 18. rujna 2001., otvoren je prvi vrtić na hrvatskom jeziku u Srbiji – vrtić *Marija Petković – Sunčica*. Bio je to ujedno i prvi katolički vrtić u Srbiji i prvi vrtić u Subotici u kojem se radilo, a i danas se radi po programu **Marije Montessori**. Mogli bi reći u svemu prvi. Ako ga tako promatramo možemo zaključiti da je upravo ovaj vrtić temelj obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji.

Značaj ovoga vrtića ipak najbolje znaju djeca i njihovi roditelji koji su svjesni što su sve djeca u njemu dobila. Ne samo ono nabrojano i vidljivo promatraču sa strane, nego puno više, dublje. Temelje za cijeli život, na kojima se može graditi. Tako su upravo djeca i odgojiteljice, skupa s roditeljima i »starim« vrtićancima, 19. rujna zahvalila Bogu na svemu darovanom u proteklom periodu.

Želja nas je vodila

Glavni pokretač otvorenja ovoga vrtića bila je predstojnica samostana sestara Kćeri Milosrđa u Subotici, s. **Silvana Milan**, koja je pojasnila kako je to bio logičan korak, budući da je utemeljiteljica ovoga reda blažena **Marija Petković** sestre predodredila za rad s djecom još od dolska sestara u Suboticu 1923. godine.

»Prije dvadeset godina smo krenuli s velikom željom i potrebom, no nismo znali kako će sve biti. Dragi Bog je sve izveo na dobro. Samostan je tada dobio svoju prvotnu svrhu, a to je briga i odgoj djece. Vrtić je tada otvoren uz pomoć i podršku tadašnjeg gradonačelnika Subotice **Józsefa Kasze**, predsjednika IO Subotica **Imrea Kerna**, Katoličke službe za pomoć (Catholic Relief Services – CRS), župnika mons. dr. **Andrije Anišića** i drugih dobročinitelja. Stručni koordinator projekta bio je tadašnji pedagog u PU *Naša radost* **Dujo Runje**, koji je svojim savjetima i nesebičnim radom pridonio otvorenju vrtića, ali i postavljanju programa, stručnom usavršavanju odgojiteljica i brojnim djelima. Sve to je bilo moguće jer smo imali veliku podršku tadašnjeg ravnatelja PU *Naša radost* **Jaše Šimića**«, prisjeća se s. Milan.

Prve tri godine rada CRS je na sebe preuzeo sve troškove hrane, plaća i režija. Nakon toga sestre nisu imale sredstava, a roditeljima nisu htjele naplaćivati punu cijenu, te je objekt prešao pod PU *Naša radost*, ali ono na čemu se inzistiralo i što je ostalo do danas jesu načela ovoga vrtića, hrvatski jezik, katolički odgoj i program Marije Montessori.

»Na početku rada vrtića među odgojiteljicama je bilo i časnih sestara. Danas sestre nisu prisutne u vrtiću kao odgojiteljice, ali povremeno s. **Eleonora Merković** drži djeci sate talijanskog jezika. Nismo više u samom odgojnom procesu, ali smo uvijek tu i voljne pomoći«, kaže s. Silvana i otkriva nam nove planove: »Kao i prije dvadeset godina, ali sada već s postavljenim temeljima, krećemo iznova. O otvorenju jaslica u sklopu vrtića *Marija Petković – Sunčica* se razmišlja već duže vrijeme. Želja je prisutna, a potreba je vidljiva. Kada bi imali jaslice u sklopu vrtića roditeljima bi bilo puno jednostavnije, a mi bi imali kompletan odgoj djece od najranije dobi u programu Montessori. Ovakve jaslice već postoje na hrvatskom jeziku u objektu *Marija Petković – Biser*, a potrebne su i ovdje.«

Da je ova želja i ostvariva govori podatak da uz vrtić postoji kuća koja je u vlasništvu gospođe koja je voljna sestrama darovati kuću za potrebe jaslica. Tako bi ulaz bio isti, možda čak i dvorište, a zgrade bi bile posebne. »Svjesni smo toga da je za to potrebno vrijeme, dozvole i papirologije, ali ako želimo stići do cilja, treba i napraviti prvi korak. To je put za budućnost. Djecu od malih nogu odgajati u vjeri i kvalitetnom programu mislim da je odlična priprema i za dalje školovanje i obrazovanje djece na hrvatskom jeziku«, kaže s. Silvana.

Pomozi mi da uradim sam

Rad u ovome vrtiću, kako je već spomenuto, odvija se po programu pedagoginje Marije Montessori, koja je sve postavila tako da djeca mogu sama raditi, sama kontrolirati svoje pogreške i kroz njih i igru učiti. Odgojiteljice su tu kako bi ih usmjerile i pomogle, a glavno načelo Montessori pedagogije je *Pomozi mi da uradim sam*.

Jedina odgojiteljica, koja je svih dvadeset godina u ovome objektu je **Marina Piuković** koja je skupa s brojnim odgojiteljicama i odgojiteljima koji su prošli kroz ovaj vrtić puno toga dala za vrtić osobito kada je u pitanju izrada Montessori materijala. »Vrtić je od prvoga dana u Montessori programu, neke materijale smo imali, a neke smo sami izrađivali kroz sve ove godine. Možemo reći da smo

tijekom svih ovih godina vrtić obogatili brojnim materijalima zahvaljujući roditeljima i donatorima. Montessori program se odvija u pet centara rada: praktični, senzorno-perceptivni, jezični, matematički i kozmički centar u kojem je i vjerski odgoj. Mislim da smo sada dobro opremljeni po centrima i trudimo se djecu provesti u zavisnosti od uzrasta po onome što je njima zanimljivo, ali i korisno za napredovanje. Praktični centar ili kutak se mijenja po godišnjim dobima i tu se rado uključuju u rad i trogodišnjaci, pa i šestogodišnjaci. Zanimljivo je da se ovdje uči praktičan život, ono što nam je bitno za svaki dan. Tako djeca uče sve ono što uzmu vratiti na svoje mjesto, biti uredni, strpljivi, slušati zvukove, raditi s vodom...«, priča Marina.

Zanimljivo je da u ovome vrtiću od svakog Montessori materijala postoji samo po jedan komad i temeljem toga se djeca uče strpljivosti, dijeliti, pomagati drugima i skupa raditi. Program je tako osmišljen da djeca mogu sama raditi, jer je sve prilagođeno njihovom uzrastu i sve im je na dohvat ruke. U sklopu ovoga programa je i *Igra tišine* kada djeca sjedeći u krugu u potpunoj tišini rade određeni zadatak, a samo pogledom i glavom daju drugome znak

da on može početi. Ako mislite da je to s 50 djece nemoguće, varate se. Itekako je moguće i djeca to vode. Pravila postoje i kod pripremanja hrane. »Od prvoga dana u vrtiću imamo dežurne (djecu) koji pripremaju stolove. Stolovi imaju stolnjak i kod nas je sve posuđe stakleno, te se za obrok pripremaju tanjuri, kompletan escajg, čaše i salвете. Djeca tako uče kulturu jela. Jasno je da se znalo dogoditi da se razbije šalica, čaša ili tanjur ali to se može dogoditi i odraslima, tako učimo biti pažljivi. Djeca sama sebi vade i ono što se izvadi u tanjur se treba i pojesti, tako uče otkrivati svoje potrebe, ali i činjenicu da se hrana ne baca. Nakon jela sami odnose pribor, a dežurni peru tanjure, koji kasnije idu na redovno pranje u perilicu. Prije svakog jela se svi skupa pomolimo«, priča odgojiteljica Marina.

»Čuvaju nas tri Marije«

Djeca osim spomenutih stvari imaju i grupne aktivnosti, uče engleski i talijanski jezik, imaju zbor i orkestar, te od prije tri godine imaju i vrtićku knjižnicu. Budući da je ovo katolički vrtić, redovito posjećuju kapelicu časnih sestara, odlaze na sv. misu za blag dane, te imaju blagoslov vrtića i djece, blagoslov grla na blagdan sv. Blaža, čuvaju tradiciju i običaje ovdašnjih Hrvata, kao i dijalekt – ikavicu, a kako nam je odgojiteljica Piuković rekla, sām vrtić čuvaju tri Marije: Marija Montessori, Marija Petković i nebeska Majka Marija. U ovome vrtiću nisu sva djeca katolici, niti izjašnjeni kao Hrvati, ali su roditelji prepoznali kvalitetu rada i programa, te im ne smeta ako njihova djeca, iako druge nacionalnosti, odlaze u crkvu, govore hrvatski, svakodnevno mole... Tako možemo reći da je ovdje najbolji primjer svakodnevnog ekumenizma.

U protekla dva desetljeća odgojiteljice iz ovoga vrtića, skupa s odgojiteljicama iz vrtića *Marija Petković – Biser*, a uz podršku i pomoć Hrvatskog nacionalnog vijeća iznjedrili su radni list za predškolce na hrvatskom jeziku. »Radni list nam je velika pomoć u radu, a stvarali smo ga svi mi koji smo svakodnevno s djecom i znamo što im je potrebno. Imamo veliku podršku HNV-a, potporu Udruge *Naša djeca*, koji su nam i ove godine osigurali materijal *Montessori zvona*, Grad Zagreb je opremio naše prvo igralište, a drugo je obnovljeno i opremljeno uz pomoć Grada Subotice i Pokrajine. Budući da je ovaj vrtić mješovitog uzrasta (od 3 do 7 godina), ne zna se točna brojka djece koja su prošla kroz vrtić jer su neka djeca bila u vrtiću četiri godine, a neka samo godinu dana, ali do sada je 271 dijete prošlo kroz pripremno predškolski program i bilo pripremljeno za školu«, kaže s ponosom Marina.

Broj djece je u proteklom periodu varirao, ali u svakoj školskoj godini je bilo između 50 i 60 djece, a trenutno vrtić pohađa njih 53. Danas s djecom u ovome vrtiću rade još i **Marina Ivanković Radaković, Emina Kujundžić i Marija Skenderović**.

Iako djeca nisu mogla rođendan vrtića proslaviti u velikom slavlju s tortom i svjećicama, ipak su mu poručila: sretan rođendan. Tako i mi i vrtiću i vrtićancima želimo sretan 20 rođendan.

Ž. V.

Rezervat biosfere *Mura-Drava-Dunav* upisan na listu UNESCO-a

Jedan rezervat u pet država

Na području Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav živi skoro 900 tisuća ljudi, zauzima 931.820 hektara i povezuje 13 zaštićenih područja u pet država. Na teritoriju Hrvatske je 42 posto rezervata, Bačko Podunavlje čini 19 posto ovog rezervata biosfere

Odlukom Međunarodnog koordinacijskog vijeća UNESCO-va programa »Čovjek i biosfera« (MAB), koje je zasjedalo u Abuji, u Nigeriji, 15. rujna u Svjetski popis rezervata biosfere upisan je Rezervat biosfere *Mura-Drava-Dunav u pet država*. Nominaciju za ovo područje skupa su u travnju 2020. godine podnijele Austrija, Slovenija, Mađarska, Hrvatska i Srbija, koje su u ovo područje »uložile« svoja do sada postojeća četiri rezervata biosfere. To su: Prekogranični *Mura-Drava-Dunav* između Hrvatske i Mađarske (proglašen 2012. godine), Bačko Podunavlje u Srbiji (2017.), Mura u Sloveniji (2018.) i Dolina donje Mure u Austriji (2019.). Svi ministri zaštite okoliša ovih pet država tada su skupa potpisali ministarsku deklaraciju koja politički potvrđuje nominaciju, a koja je zatim predana Tajništvu UNESCO-va programa MAB. Time je stvoren trenutačno jedini rezervat biosfere na svijetu (među 727 koliko ih ima u 131 državi) koji se prostire u pet država, te jedan od samo 22 prekogranična rezervata biosfere.

Model međunarodne suradnje

»UNESCO će pomoći zemljama kako bi dostigle jedan od ciljeva održivoga razvitka: da 30% površine našega planeta bude pokriveno zaštićenim područjima do 2030. godine. Početak je ovdje, u danas proglašenim rezervatima biosfere, koji su se priključili programu 'Čovjek i biosfera'. Jedna od neophodnih stvari koja gradi naš odnos s prirodom od ranoga djetinjstva do programa istraživanja živoga svijeta je ekološko obrazovanje, a UNESCO je posvećen da osigura kako bi okoliš postao glavni dio školskih kurikula do 2025. godine«, rekla je generalna ravnateljica UNESCO-a **Audrey Azoulay**, nakon proglašenja novih 20 rezervata biosfere u Abuji.

Neposredno prije proglašenja, *Mura-Drava-Dunav u pet država* predstavljen je od strane stručnih službi UNESCO-a koje su ocjenjivale nominaciju, kao ekološki koridor tokova tri velike srednjoeuropske rijeke, »najveći i najbolje očuvani riječni sustav u središnjoj Europi koji ima za cilj biti model međunarodne suradnje u upravljanju riječnim slivovima i izgrađivanju mostova među ljudima«. Navodi se da na ovom području u pet država živi gotovo 900 tisuća ljudi, te da ono zauzima 931.820 hektara, od podnožja Alpa, preko Panonske nizine do podnožja Balkanskih planina, te da povezuje 13 zaštićenih područja u ovih pet država. »Ovaj jedinstveni riječni krajolik osi-

gurava neophodne usluge ekosustava i nezamjenjiv je za opstanak karakterističnih staništa i vrsta. Usklađivanje održivoga upravljanja i očuvanja biološke raznolikosti na međunarodnoj razini veliki je korak naprijed u međunarodnoj suradnji i podjeli odgovornosti, koji pokazuje volju zemalja sudionica da razmišljaju globalno i djeluju lokalno skupa«, navodi se u obrazloženju UNESCO-a.

Države već surađuju, projekte financira EU

Nositelji nominacijskog procesa iz Srbije bili su Ministarstvo zaštite okoliša i Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, skupa s Pokrajinskim tajništvom za urbanizam i zaštitu okoliša. Ocjenjujući ovu inicijativu kao jednu od

najznačajnijih koja se odnosi na zaštitu prekograničnih područja u posljednjih 30 godina, Ministarstvo zaštite okoliša nakon proglašenja istaknulo je da »države na čijem je teritoriju (proglašeni rezervat biosfere) već ulažu napore u njegovo očuvanje, a imaju i iskustva u zajedničkoj implementaciji velikih međunarodnih projekata u zaštiti okoliša koje financira Europska unija«.

»Čestitam svim kolegicama i kolegama na ovom iznimnom uspjehu. U Hrvatskoj se nalazi 42 posto rezervata, na što smo posebno ponosni. Njegova prekogranična dimenzija temelj je za suradnju i snažan potencijal za buduće projekte koji doprinose prirodi, otpornosti na klimatske promjene, održivom turizmu i očuvanju tradicijske baštine«, istaknuo je u svojoj izjavi ministar gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske **Tomislav Čorić**.

Profesor na Departmanu za geografiju, turizam i hotelijerstvo Sveučilišta u Novom Sadu **Vladimir Stojanović**, koji se znanstveno bavi geografskim aspektima rezervata biosfere i prati proces utemeljenja ovoga više od 20 godina, kaže da je riječ o globalno prepoznatljivom statusu u oblastima zaštite prirode, očuvanja kulturne baštine i raznolikosti. »Kao takvi, rezervati biosfere su od posebnog značaja za promidžbu politika i strategija održivog razvoja. Ukoliko se sve to događa na međunarodnoj razini, u slučaju prekograničnih rezervata biosfere, utoliko je njihova uloga još značajnija. Prekogranični rezervati biosfere, poput ovoga, su jedno područje, s jednom zajednicom lokalnog stanovništva, zajedničkim aktivnostima i, najzad, sa zajedničkom budućnošću. Ovakvi prostori su itekako vidljivi na tržištu svjetskih putovanja. Već dulje je prisutan trend značaja pograničnih krajeva kao istaknutih destinacija u kojima se može vidjeti, primjerice, više zaštićenih područja i više malih zajednica lokalnog stanovništva sa svim njihovim značajkama. Najzad, međunarodne oznake pod UNESCO okriljem imaju dodatnu važnost, jer uvijek šalju poruku posjetiteljima da se nalaze na mjestu najvažnijih prirodnih i kulturnih vrijednosti svijeta u kojem živimo«, kaže Stojanović.

Što su rezervati biosfere?

Rezervati biosfere su jedan od UNESCO-vih statusa koji se dodjeljuju područjima na kojima je u iznimnom obliku sačuvano međudjelovanje i međuovisnost čovjeka i prirode, te služe, ovisno od zone zaštite, za zaštitu biološke raznolikosti, poticanje održivog gospodarskog razvitka te znanstvena istraživanja i obrazovanje. Prije 50 godina nastali program UNESCO-a »Čovjek i biosfera« bio je utemeljen kao diplomatska inicijativa, međuvladina znanstvena platforma čiji je cilj da utemelji znanstvenu osnovu za poboljšanje odnosa ljudi sa svojim okolišem. Kriteriji se nisu puno mijenjali, ali je pristup, sukladno političkim izazovima s kojima se UNESCO vremenom suočavao, mijenjan. Iako rezervati biosfere, nasuprot prvoj asocijaciji koju budi taj naziv, nisu zaštićena područja, oni obuhvaćaju i zaštićena područja i, često, mnogo šire krajolike, ovisno o tome što pojedine države žele naglasiti na međunarodnoj sceni. To su neki od razloga za-

dovoljstva ekologa i zaštitara prirode, koje je ovih dana istaknula napose organizacija WWF Adria sa sjedištem u Zagrebu. Proces koji je kulminirao proglašenjem ovog rezervata biosfere, naime, trenutačno je jedini međudržavni projekt u koji je uključeno ovih pet država.

U sastavu novoga rezervata biosfere ušlo je i *Bačko Podunavlje* (čini 19 posto njegove površine). To je nacionalni rezervat biosfere u Srbiji, na 176 tisuća hektara u zapadnoj Bačkoj, uz Dunav i Mostongu, na područjima lokalnih samouprava Sombor, Apatin, Bač, Odžaci i Bačka Palanka. Na ovom se području, osim niza šokačkih

sela od Berega do Plavne, te gradova Sombor, Apatin, Bač i Odžaci s okolicom, na posebno osebujan i (sada) svjetski priznat način raspoznaju i cijene prakse održivoga suživota ljudi i prirode, te prekogranične suradnje. One su u nominacijskom dosijeu opisane, te ovo međunarodno priznanje daje dodatan i vrlo važan impuls njihovom razvitku i promidžbi, a time je ono i od velikoga značaja za ovdašnje Hrvate.

M. Tucakov
FOTO; Jaroslav Pap

Manifestacija udruge *Tragovi Šokaca* u Baču

Šokačka nošnja – od pripreme do revije

Udruga građana *Tragovi Šokaca* iz Bača priredila je deveti puta svoju manifestaciju edukativnoga karaktera, čiji je naziv ove godine glasio *Žensko tradicijsko češljanje i izrada ogavlja i njihova primjena kroz suvremene trendove*. Program je trajao tri dana (od petka, 17. rujna, do nedjelje, 19. rujna), održan je u etno kući *Didina kuća*, a podrazumijevao je radionice i završnu reviju.

Pranje, štirkanje, peglanje

Predsjednica udruge *Tragovi Šokaca* **Stanka Čoban** kaže kako je ove godine naglasak bio na pripremi šokačke nošnje. Ona je i vodila radionice u kojima je sudjelovalo nekoliko žena iz Bača i Selenče.

»Šokačka nošnja se slabo poznaje, slabo se ulaže u njezino održavanje, i pokazala se potreba za ovom temom seminara. Mi se bavimo nošnjama iz Bača, Plavne i Vajske koje su različite u odnosu na druge u šokačkom Podunavlju. Prvo smo imali radionicu pripreme nošnje,

a potom i radionicu njezina oblačenja. Priprema podrazumijeva pranje, štirkanje, glačanje... Taj proces je jako zahtjevan i dugo traje. Kod štirkanja je recimo teško doći do *boraksa*, pa se dovijamo naći zamjenu za to, da bi čipke dobro stajale. Kad se napravi ta tekućina, odjeća se natapa 15-30 minuta, te se onda glača. A jedne skute da bi dobro bile pripremljene trebaju se peglati najmanje 3-3,5 sata. One se tako mokre pod glačalom trebaju osušiti. Svaki kalup zasebno, i onda se ukalupljuju da bi stajale kao valovi ispod suknje ili ispod skuta ili već kako nalaže nošnja«, kaže Čoban.

Za pripremu jedne ženske nošnje, kako pojašnjava, treba i do deset sati. Muške nošnje nisu tako zahtjevne, jer ne moraju biti tako čvrste.

Skute, marame, nakit...

A zahtjevno je, kako dodaje naša sugovornica, i sâm oblačenje nošnje.

»Ima recimo puno skuta ispod (tri-četiri), pa onda gornje skute vezene, pa marama, pa nakit, razni dodatci. Tako da i samo oblačenje traje sat, sat i pol vremena. I to bez ogavlja«, kaže Čoban.

U nedjelju je održana revija na kojoj su, među ostalim, prikazani i rezultati radionice. Predstavljene su ženske šokačke nošnje koje pokrivaju razdoblje od kraja 19. i početka 20. stoljeća do 50-ih godina 20. stoljeća. Prikazane su nošnje djevojaka, *snaše*, mlade žene s *brunžukom*, kao i ogavlje koje se nosi i danas u svečanim prilikama. Na reviji su prikazane i mađarske nošnje gostiju iz Bogojeva, kao i srpske nošnje koje su predstavili članovi bačkog KUD-a *Mladost*.

»Kako smo projekt proširili na primjenu kroz suvremene trendove, u reviji su sudjelovale i djevojke koje su dijelove tradicijskog odijevanja kombinirale sa suvremenim (traperice, tajice, kraće suknje). Također, nosile su nakit s elementima tradicijskog. Imali smo i gošće iz Baranje,

iz KUD-a *Seljačka sloga* iz Gajića, koji su prikazali dio svog projekta *Cveter*, a riječ je o džemperima s motivima baranjskoga veza«, kaže Stanka Čoban.

Na završnoj večeri nastupio je Vojvođanski narodni orkestar *Gajde* iz Bačke Palanke i mlada gajdašica **Stanislava Đorđević**. Program je vodila predsjednica UG *Urbani Šokci* **Marija Šeremešić** a pročitana je i pjesma iz nedavno objavljene zbirke **Zlatka Gorjanca** iz Berega.

»Do sada su radionice bile međunarodne, ali prošle i ove godine zbog epidemije koronavirusa, odlučili smo se samo na ovaj naš dio. Nadamo da će seminar i radionice ponovno biti međunarodni, da ćemo imati goste iz inozemstva. To nam je važno i zbog razmjene iskustava«, kaže Čoban.

Manifestacija *Žensko tradicijsko češljanje i izrada ogavlja i njihova primjena kroz suvremene trendove* bila je ujedno i dio programa *Dana europske baštine* u Baču.

H. R.

Bunjevačko kolo na Vinkovačkim jesenima

VINKOVCI – *Vinkovačke jeseni*, najveća i najpoznatija folklorna manifestacija u Hrvatskoj, ali i regiji, održane su od 10. do 19. rujna, pod sloganom *Ide dika, kapu najerio...* Nastupila su brojna kulturno-umjetnička društva iz Hrvatske i okruženja, među kojima i HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice.

»Naš izvođački ansambl u punom sastavu i uz pratnju orkestra Centra sudjelovao je u svečanom mimohodu. Šećući kroz ulice Vinkovaca, koje su bile u duhu ove divne manifestacije, naši članovi ponosno su nosili najsvečaniju bunjevačku nošnju i u njoj predstavljali svoj narod, tradiciju, kulturu i običaje. Ljubitelji tradicijske kulture nagradili su naš ansambl pljeskom i pohvalama. Zahvaljujemo se organizatorima na pozivu i željno iščekujemo iduću susret«, navode iz HKC-a.

Likovna kolonija u Bezdanu

BEZDAN – Treća po redu likovna kolonija u organizaciji HUG *Bezdana* održana je u subotu, 18. rujna, u Ekološkoj učionici *Baračka* u Bezdanu. Sudjelovalo je dvadesetak amaterskih slikara iz Subotice i Sombora, a gostiju iz inozemstva nije bilo zbog epidemiološke situacije. Tema je bila slobodna, a nastala su djela u tehnici ulja, akrila i grafike.

»Uz *Trojne susrete*, kolonija je naša druga manifestacija. Zadovoljni smo odzivom slikara, planiramo organizirati koloniju i dogodioine«, kaže predsjednica HUG *Bezdana* **Vesna Zelenika**.

Pokrovitelji kolonije bili su Grad Sombor, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu, propise i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Središnji državni ured za Hrvate izvan RH i HNV.

25 godina bunaričke kolonije

SUBOTICA – Izložba povodom jubileja, 25 godina Međunarodne likovne kolonije *Bunarić*, bit će otvorena u ponedjeljak, 27. rujna, u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici. Na izložbi će biti prikazan izbor djela iz fonda ove kolonije koju organizira Likovni odjel HKC-a *Bunjevačko kolo*. Otvorenje je u 18 sati.

CROz kuhinje Vojvodine u Petrovaradinu

PETROVARADIN – Gastronomska manifestacija *CROz kuhinje Vojvodine*, u organizaciji HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina bit će održana u iduću subotu, 25. rujna, u prostoru Dobrovoljnog vatrogasnog društva *Petrovaradin* (Pavla Jurišića Šturma 2) u Petrovaradinu. Početak je u 12 sati. Sudjelovat će gastro-ekipe Hrvatske udruge *Široko* iz Niša, Udruge banatskih Hrvata iz Starčeva, Gastro-tim *Srbija* iz Srijemskih Karlovaca, te domaća ekipa HKPD-a *Jelačić*. U glazbenom programu sudjelovat će: mladi tamburaši HKPD-a *Jelačić*, Zbor župe Presvetoga Trojstva iz Srijemskih Karlovaca i klapa *Jelačić* iz Petrovaradina, uz pratnju **Zvonka Tadića** i **Živana Popovića**. Održavanje manifestacije pomogli su Središnji državni ured za Hrvate izvan RH i Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

M. T.

Promocija Leksikona u Somboru i Lemešu

SOMBOR – Predstavljanje najnovijeg, 15. sveska *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* bit će održano sutra (subota, 25. rujna) u Somboru, u Hrvatskom domu, s početkom u 19.30 sati. Svezak obuhvaća slova *L, Lj i dio slova M (M-Mal)*. Na promociji će govoriti glavni urednik *Leksikona* **Slaven Bačić** i akademik i suradnik *Leksikona* **Ivan Gutman**.

Isti svezak *Leksikona* bit će predstavljen sutradan (nedjelja, 26. rujna) i u Lemešu, u dvorani Mjesne zajednice, s početkom u 19 sati. Na predstavljanju će govoriti **Slaven Bačić** i **Ivan Gutman**.

Festival bunjevački pisama ponovno online

SUBOTICA – *Festival bunjevački pisama* planiran za 26. rujna i ove će godine biti održan online. Publika će snimku festivala moći vidjeti na YouTube kanalu udruge tijekom listopada, o čemu će čitatelji biti blagovremeno obaviješteni.

Priručje: Vladimir Nimčević

Iz starog tiska

Umro zemljoposjednik Ive Prčić, zabava Hrvatskog radiše u Petrovgradu

18. rujna 1925. – *Bunjevačke novine* pišu da su po subotičkim kućama izlijepljeni plakati, koji objavljuju da će HPD *Neven* prirediti 20. rujna tisućugodišnjicu hrvatskog kraljevstva.

19. rujna 1925. – *Subotičke novine* pišu da je 14. rujna, u 91. godini života, umro **Ive Prčić**, zemljoposjednik, najstariji član velike obitelji Prčić. »Pokojnik je bio svijestan Bunjevac i pravi katolik od pete do glave«. Sudjelovao je u bunjevačkom preporodu 1870-ih. Pokrenuo je akciju za podignuće velikog zvona u crkvi sv. Terezije i darovao za tu svrhu najveću svotu novca (30 tisuća dinara).

19. rujna 1940. – *Obzor* javlja da će *Hrvatski radiša* u Petrovgradu (Zrenjanin) održati 21. rujna veliku zabavu, kojoj će prisustvovati kao zastupnik potpredsjednika vlade dr. **Vladka Mačka** ministar dr. **Josip Torbar**. Izvršene su velike pripreme i očekuje se dolazak velikog broja vojvođanskih Hrvata.

20. rujna 1938. – *Obzor* javlja da je 19. rujna u Žedniku kod Subotice održana uspješna skupština HSS-a. Govorili su **Josip Đido Vuković** i seljak **Dulić**. Nekoliko dana prije toga Đido je održao u Tavankutu skupštinu HSS-a, koja je također dobro uspjela.

21. rujna 1939. – *Hrvatski dnevnik* javlja da je tavan-kutski župnik **Antun Berger** općinskom komesaru (gradonačelniku) **Ladislavu Lipozenčiću** podnio tužbu protiv redarstvenog nadzornika u Tavankutu **Krstića**.

22. rujna 1989. – *Subotičke novine* pišu da su članovi Osnovne organizacije Saveza komunista Mjesne zajednice Kertvaroš u Subotici na svojoj sjednici 15. rujna isključili svog druga **Stipana Kopilovića** iz članstva Saveza komunista Jugoslavije. Kopilović je proglašen odgovornim zbog sudjelovanja »u stvaranju i provedbi pale autonomaske politike, posebno zbog onog dijela, koji je vezan uz jedinstvo i zajedništvo u SR Srbiji u ustavnoj raspravi, zatim zbog sudjelovanja u kreiranju voluntarističke investicijske politike vezane uz Zorka-Azotaru i zbog višegodišnjeg kreiranja kadrovske vrteške u Subotici«. Kopilović je prihvatio svoje isključenje i dodao da je ono opravdano utoliko više »što sam u listopadskim događajima bio u poziciji da me sekretar CK SK Srbije brani od sopstvenog naroda, a političar koji dođe u situaciju da ga drugi političari moraju braniti od sopstvenog naroda, ne treba biti članom SKJ«.

23. rujna 1926. – *Neven* piše: »Kada mi velimo, da smo Bunjevci, to već znači da smo Hrvati. Bunjevac je samo naš nadimak, kojeg smo dobili od Bune rijeke u Hercegovini, gdje nam je bila kolijevka, a odakle su se naši praoci sjelili ispred turske najezde. (...) Mi koji pamtim pok. biskupa **Antunovića** i koji smo radili zajedno sa pok. pop **Pajom Kujundžićem** smjelo tvrdimo, obojica, da su živi, bili bi u kontraradikalnom taboru. Isto kao i mi. (...) Mi se nijesmo otudjili od naših velikana mi ih slijedimo. Kakvi smo bili prije oslobođenja takvi smo i danas samo su se nekoji Srbi promijenili. Mi smo od uvijek bili Hrvati, pa ćemo to i ostati. Ljubimo svakoga brata koji se misli bratski i pošteno«.

24. rujna 1921. – *Subotičke novine* pišu da je somborski školski nadzornik **Bogdan Popov** naručio šokačkoj djeci u Beregu ćirilčne knjige s pravoslavnim sadržajem, usprkos naredbi da se u bunjevačkim i šokačkim školama u I. i II. razredu uči latinicom, a tek u III. uči ćirilica.

24. rujna 1925. – *Neven* piše: »Tko ne poznaje u Subotici g. **Jožu Prčić**. On je bio posljednjih godina vatreni korteš radikalne partije. Djelovao je po gradu i osobito na Tavankutu. Ima veliki zasluga, pa ipak su mu radikali ovih dana dali jedan grdan šamar«.

HosanaFest 2020. i 2021. u Subotici

Dvostruka pobjeda Darija Šehića

Publika je u obje večeri imala prilike čuti po 15 novih, autorskih pjesma koje slave Boga, a skladane su u duhu suvremene popularne glazbe

Subotički Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest* »vratio« se na pozornicu nakon godinu dana stanke, uvjetovane epidemiološkom korona situacijom. Tako su protekloga vikenda, 18. i 19. rujna, u subotičkoj Dvorani sportova održana dva izdanja ove manifestacije, lanjski petnaesti *HosanaFest* pod sloganom *Ima smisla* i ovogodišnji šesnaesti po redu festival čije je geslo bilo *Ne boj se!*

Publika je u obje večeri imala prilike čuti po 15 novih, autorskih pjesma koje slave Boga, a skladane su u duhu suvremene popularne glazbe. Nastupili su izvođači iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Njemačke i Švicarske.

HosanaFest 2020.

Prve večeri izvedene su pjesme s *HosanaFesta 2020.* koji je prošle godine priređen u *online* izdanju, a protekao je u znaku jubileja – 15. obljetnice festivala. Pobjedu je odnio **Darijo Šehić** iz Novog Sada s pjesmom *Ako Tebe ne znam* koja je dobila najviše glasova u međusobnom odabiru samih izvođača.

Nagrada stručnog žirija za ukupni dojam pripala je pjesmi *Lijek* autorice i izvođačice **Sanje Peić** iz Subotice, najboljom debitanticom proglašena je **Tea Tomićić** iz Novog Sada (koja se predstavila s pjesmom *Volim Boga*), a nagradu za najbolji tekst žiri je dodijelio **Marici Mikrut** iz

Sombora za pjesmu *Zvijezda na Tvom nebu* koju je izvela skupina *Noa* iz Subotice.

Osim navedenih izvođača, nastupili su i: **Kristina Crnković** (Tavankut – Subotica), skupina *Faust* (Subotica), **Vlado Kudić** (Prozor – Rama), skupina *Otkrivenje* (Mostar), **Ivana Janko Stupar** (Travnik), **Vlado Marušić** (Široki Brijeg), **Marija Perković** (Gingen – Stuttgart), skupina *Sliryc 33* (Dugo Selo – Zagreb), skupina *Speranza* (Prozor – Rama), **Barbara Brezac Benigar** (Rijeka) i **Ana Brajković** (Pula).

HosanaFest 2020. vodio je voditeljski par **Suzana Lukač** i **Boris Koračak**, a u revijalnom dijelu nastupila je **Nensi Borožan** iz Podgore kod Makarske koja s VIS-om *Riječ* pobijedila na prvom *HosanaFestu* koji je održan 2006. godine.

HosanaFest 2021.

U nedjelju navečer održano je ovogodišnje izdanje *HosanaFesta*, koje je bilo u znaku Godine sv. Josipa. Osvojivši najviše glasova svojih kolega izvođača, i ove večeri najuspješniji je bio novosadski autor **Darijo Šehić** s pobjedničkom pjesmom *Ustani i hodi*. Nagradu stručnog žirija dobila je pjesma *Emanuel – s nama Bog* autora **Filipa Čelikovića** iz Subotice u izvedbi **Marije Kovač**, najbolji debitant je **Filip Panza** iz Zagreba (koji je napisao i izveo pjesmu *Svjedok ljubavi*), a nagradu za najbolji tekst žiri je dodijelio

Stantić: Uspjeli smo i radosni smo

Predsjednik Organizacijskog odbora vlč. **Marinko Stantić** zadovoljan je postignutim, imajući u vidu izazov organiziranja dvostrukog izdanja *HosanaFesta*.

»Možda i prkosimo ovom vremenu, ali smo željeli dati priliku i izvođačima koji su prošle godine prošli na natječaju da izađu na pozornicu, da *HosanaFest 2020.* ne ostane samo online festival. To je za nas kao organizatore bio dodatni izazov, ali uspjeli smo i radosni smo. Pobjednik prve večeri se potužio kako će biti pobjednik samo jedan dan, ali Gospodin se pobrinuo da ponovno pobijedi te bude pobjednik godinu dana do sljedećeg festivala. Inače, ocjenjivanje za *HosanaFest 2020.* je izvršeno još prošle godine ali rezultate nismo davali u javnost, već je proglašenje upriličeno na samom festivalu. S te strane čestitke Dariju Šehiću, kojeg vjerujemo da će biti teško pobijediti iduće godine«, kazao je vlč. Stantić.

Mariji Perković iz Stuttgarta za pjesmu *Budi poput Josipa* koju je izvela skupina *Speranza* iz Prozora – Rame.

Uz navedene izvođače, nastupili su i: Sanja Peić (Subotica), Vlado Kulić (Prozor – Rama), Nensi An'Nadia (Podgora pokraj Makarske), Kristina Crnković (Tavankut – Subotica), **Robert Vrgoč** (St. Gallen), Marija Perković (Stuttgart), Tea Tomičić (Novi Sad), **Sanel Šuvalić** (Zenica), **Goran Pastor** (Subotica), **Ivan Nikolić** (Novi Sad) i skupina *Sliryc 33* (Dugo Selo/Zagreb).

Voditeljica je bila **Ivana Filipović** iz Bača. U revijalnom dijelu programa plesnu točku izvela su djeca iz Tavankuta koju su pripremili **Biljana Vojnić Hajduk** i **Anamarija Kujundžić**. Gost večeri bila je **Lidija Ivković** iz Subotice koja je više puta sudjelovala na *HosanaFestu*.

Dojmovi nagrađenih

Dvostruki festivalski pobjednik Darijo Šehić kaže kako nije očekivao ovakav uspjeh budući da je konkurencija bila jaka.

»Velika mi je čast dobiti ove nagrade, da su se naše pjesme svidjele drugim izvođačima. Glazbom se bavim dva-

desetak godina, kao tinejdžer sam počeo svirati u bendovima. Moja najveća inspiracija je moj osobni odnos s Gospodinom Isusom Kristom, čitanje Svetog pisma i duhovne literature. Ono što mi Bog govori pretačem u pjesme, svaka je pjesma na prvom mjestu posvećena Isusu Kristu. Glazbom slavim Boga i to želim podijeliti s drugima, ako netko to prepozna, da priđe i posveti se Bogu dublje, to je ta nagrada koju ćemo tek vidjeti na Nebu«, izjavio je Šehić.

Dobitnica jedne od nagrada stručnog žirija za skladbu Sanja Peić istaknula je što za nju znači ovo priznanje kao i sâm *HosanaFest*.

»Nisam se nadala nagradi, iako svatko od nas ima neka očekivanja u tom smislu. Prije svega istaknula bih druženje, ljude koje upoznajemo, to mi je najljepše. Koliko god da je čovjek u nekim nedaćama i problemima, kad tu dođemo to je nešto sasvim drugo. Ono što ide iz mog srca pretvaram u pjesmu, jako sam sretna što sam imala priliku nastupiti i da je to ovako završilo«, kaže Peić.

I nagrađeni debitanti, Tea Tomičić i Filip Panza, nisu krili zadovoljstvo što je njihov talent prepoznat.

»Iskreno, nisam očekivao ništa, ovo nam je sve dano, mislim da to govorim u ime svih izvođača, da smo sve ove pjesme napravili po nadahnuću Duhu svetomu, tako da mislim da je i ova pjesma koja je debitantska također njemu na zaslugu. Bio sam na puno festivala, prije sam se bavio a capella pjevanjem, ovo je jedan u nizu. Subotica me je oduševila, imam pozitivne dojmove, ekipa je super, organizacija je jako dobra, produkcija je na razini, tako da mislim da ću se vratiti i iduće godine«, kaže Filip Panza.

Statue s logom festivala koje su uručene pobjednicima, dizajn **Đurđice Orčić**, izradio je i ovoga puta somborski vitrajist **Drago Ganić**. Ostalim nagrađenima uručene su slike, darovi HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice i HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta.

Održavanje festivala pomogli su Zagrebačka županija, Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske te Grad Subotica.

D. B. P.

52 tjedna etnologije u Tavankutu

Sjećanje na Ivana Prčića Gospodara

U sklopu projekta *52 tjedna etnologije u Tavankutu* u mjesnoj Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame priređena je izložba povodom 120. godišnjice rođenja **Ivana Prčića Gospodara** (1901. – 1988.), tavankutskog učitelja i utemeljitelja HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta. Izložbu su skupa priredili mjesna osnovna škola i udruga koje obje nose ime **Matije Gupca**.

Postavka izložbe sadržavala je lutke uređene po uzoru na lik učitelja i đaka sa starih fotografija, školsku skamiju (klupu) i ploču s računaljkom. Izložene su i dvije Prčićeve zbirke pjesama *Zrnca biserja* i *Zrnca biserja i sedefa iverja*.

Prigodom otvorenja izložbe o životu i djelu Ivana Prčića Gospodara govorila je profesorica hrvatskog jezika

ka i književnosti **Morena Rendulić**. Osim što je bio osnivač Društva, bio je voditelj dramske sekcije. Najviše je radio s djecom i programe za djecu (dramatiziranje bajki). Značajan je i kao jedan od suosnivača Likovne kolonije u Tavankutu.

Obilježavanju ove godišnjice nazočili su učeni, učitelji, ravnateljica škole kao i knjižničarka podružnice gradske knjižnice i drugi mještani i znatiželjnici.

Uvidom u značaj lika i djela Ivana Prčića Gospodara nadamo se da će obilježavanje obljetnica

vezanih uz ovog velikana postati tradicijom, poručuju organizatori.

H. R.

Likovna kolonija KPZH-a Šokadija

Slikanje i druženje

Proteklog vikenda u Sonti je održana 15. likovna kolonija u organizaciji mjesnog KPZH-a *Šokadija*. Zbog epidemiološke situacije, broj sudionika je bio nešto manji nego prijašnjih godina. Likovne kolonije u Sonti su većinom održavane na Staklari na Dunavu ili na salašu, no kako vremenski uvjeti to nisu dozvolili, kolonija je sasvim zadovoljavajuće protekla i u *Šokačkoj kući*. Smješteni u hladu starog oraha, slikari su u tihoj atmosferi na platna uspjeli prenijeti svoje emocije, a pojedini su pronašli inspiraciju u okolici.

»Zadovoljni smo što se kolonija unatoč svemu uspjela održati. Slikari su nam uglavnom iz HLU *Croart* iz Subotice: umirovljeni likovni pedagog **Sándor Kerekes**, dopredsjednica udruge **Nela Horvat** koja stvara u batik tehnici, studentica opernog pjevanja **Ana Štula**. Tu je i dugogodišnja nam gošća iz Sombora **Cecilija Miler**, a sudjelovale su još dvije naše domaće članice – **Svetlana i Barbara Zec**«, kaže dopredsjednica KPZH-a *Šokadija* **Biljana Ribić**.

Bitan dio ovakvih likovnih skupova je i druženje sudionika.

»Vrlo rado se sjećam uspomena s kolonija na Dunavu. Na ovakvom druženju se uvijek steknu novi prijatelji, ali mogu reći da nam mnogi sada i fale, no život ide dalje i mi smo sada tu da i dalje stvaramo na našim platnima i uživamo s domaćinima. Bogu hvala pa je vrijeme koliko toliko poslužilo da možemo biti vani. Svatko ima neku svoju tehniku, ali najčešće se služim akvarelom jer se on najbrže suši«, kaže jedna od sudionica Cecilija Miler.

Predsjednik HLU *Croart* **Josip Horvat** je na zatvaranju kolonije uručio zahvalnicu KPZH-u *Šokadija* za dugogodišnju suradnju, a povodom 10. obljetnice *Croarta*.

M. S.

Prvi solistički koncert Ivane Mačković

Deset godina s tamburom

Članica Subotičkog tamburaškog orkestra, u kojem je i koncertmajstor, **Ivana Mačković**, održala je u petak, 17. rujna, u svečanoj sali Muzičke škole Subotica, svoj prvi solistički koncert kojim je obilježila deset godina sviranja tambure, a ujedno i desetljeće bavljenja muzikom uopće. Kompozicije iz klasične literature, obrađene za tamburu, izvela je uz pratnju korepetitorice **Tare Glončak Karapandžić** na klaviru.

Koncert je inače dva puta odgođen ove godine zbog korone, a izreka »treća sreća« za Ivanu se pokazala točnom, no ne zahvaljujući sreći već prije svega njezinoj istrajnosti i velikoj želji da ga održi.

»Ovo je ipak prvi jubilej u nizu i nisam htjela tek tako da prođe nezapažen. Željela sam ovaj koncert održati i zbog sebe, a i zbog svog daljeg napretka«, kaže ona i ističe kako većina kompozicija s njenog repertoara do sada nije izvedena na tamburi.

Kao najzaslužniju za svoj napredak i veliki uspjeh smatra svoju profesoricu **Sonju Berta**, koja joj je tamburu predavala tijekom cjelokupnog osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja u subotičkoj Muzičkoj školi.

»Njen značaj u cijeloj ovoj priči je najveći, jer je otpočetak bila sa mnom i bila mi je glavni oslonac što se svega tiče. Ona me je vodila kroz muziku sve ove godine.«

Ivana je dobitnica brojnih nagrada i priznanja. Neko-liko puta je osvojila prvu nagradu na republičkim natjecanjima, a kao posebno značajno ističe priznanje *Zlatna trzalica*, koje je dobila u Osijeku gdje je nastupila s orkestrom, i to kao najbolja solistica na festivalu. Također, veoma su joj značajne nagrade koje je osvojila sa Subotičkim tamburaškim kvartetom, u kojem joj je, kako kaže, bilo najizazovnije svirati.

Uspješna mlada tamburašica studentica je druge godine Akademije umjetnosti u Novom Sadu, na smjeru muzička pedagogija, a sebe u budućnosti prvenstveno vidi kao profesoricu tambure:

»Na taj način mogu najviše utjecati na nove generacije da zavole tamburu, da zavole ono što se dosad nije sviralo na njoj. Također vidim sebe i kao vođu nekog ansambla, a imam u planu i osnovati kvartet.«

Uspješnu međusobnu suradnju potvrdila nam je i Ivana profesorica Sonja Berta:

»Od samog početka njenog školovanja osjetili smo taj neki međusobni 'fluid'. Sve što sam joj rekla, sve moje sugestije, ona je prihvatila i tako i uradila. Zahvaljujući tome smo konstantno napredovali i na koncu došli do ovako visokog nivoa, jer me je jako dobro pratila i jako dobro smo se razumjele. Ono što se kod nje ističe, osim naravno talenta, jesu i velika marljivost, upornost, vrijedan rad i perfekcionizam.«

Da je ovaj koncert bio, ne samo više nego uspješan i maestralan, već i poseban, potvrdili su bivši koncertmaj-

Izvedene kompozicije: 1. Fantazija na originalnu temu (**J. Demersseman**), 2. Končertino (**C. Cheminade**), 3. Sanjarenje (**C. Debussy**), 4. Introdukcija i varijacije na temu Venecijanski karneval (**J. Demersseman**), 5. Šindlerova lista (**J. Williams**) i 6. Oči čarne – varijacije na rusku narodnu pjesmu (obrađena Sonja Berta).

stor STO-a i netko tko otpočetak prati Ivanin rad i surađuje s njom, **Stipan Jaramazović**, te bivši dugogodišnji direktor subotičke Muzičke škole **István Balázs Piri**, koji su istaknuli da je ovo bio prvi muzički recital za solo tamburu i klavir ikad izveden u Subotici, a među prvim u Srbiji.

»Ovo je bilo nešto izuzetno, i što se tiče tehničke spremnosti, i što se tiče programa za gudače. Prvi put u životu sam čuo takav virtuoizitet na tamburici i takvu interpretaciju. Ovo je nešto potpuno novo u Subotici, pa i u Srbiji, da se na tamburici izvede ovakav muzički zrelo koncert«, istaknuo je Balázs Piri.

Stručan i vrijedan osvrt na Ivanin nastup dao nam je i vođovodanski muzikolog **Dušan Mihalek**, koji je, kako je rekao, samo zbog ovog koncerta došao iz Izraela gdje živi već više godina.

»Pratim Ivanin rad od samog početka i mogu reći da je to jedan od najvećih talenata koje sam sreo u životu, ne samo što se tiče tambure već uopće među muzičarima. Imao sam sreću da slušam najveće umjetnike koji su nastupali u proteklih 60 godina, također sam imao sreću da uživam u izvođenjima velikana na 'zapostavljenim' instrumentima, a ogromno mi je zadovoljstvo što sam u Subotici prisustvovao još jednom takvom povijesnom koncertu – za solo tamburu (prim, bisernica) i klavir. Ovo je bio jedan od najljepših koncerata u mom životu«, rekao je Mihalek.

I. Petrekanić Sič

Proslavljeno Malo Gerardovo u Đurđinu

Štovatelji oca Gerarda Tome Stantića iz Đurđina, članovi karmelske zajednice i Karmelskog svjetovnog reda iz Sombora i nekoliko gostiju iz Novog Sada proslavili su u nedjelju, 19. rujna, u Đurđinu Malo Gerardovo

U prvu nedjelju nakon rođendana sluge Božjega, rođenog 16. rujna 1876. godine, hodočasnici su se pomolili kod Gerardovog križa na mjestu nekadašnjeg njegovog rodnog salaša. Križ je na tom mjestu podignut 1988. godine, a ploču je postavio pokojni đurđinski župnik vlč. **Lazar Ivan Krmpotić** 1996. godine.

Poslije toga je u crkvi sv. Josipa Radnika u Đurđinu slavljena euharistija na spomen 145. obljetnice rođenja o. Ge-

lomi prah, one koji su ponizni, koji su kao prah. Ponizan – siguran, kaže otac Gerard. Ponizan je kao prah u Božjim rukama i njemu ne može ništa nikakva oluja, ništa ga ne može slomiti.

Kao što su bezbožnici unutar vjerničke zajednice spremali zamku pravedniku u starom zavjetu, čitajući spise oca Gerarda vidimo da je i unutar njegove zajednice često bilo onih koji su ga htjeli iskušati, isprovocirati. Je li on uistinu takav kakav se prikazuje, je li krotak, je li ponizan. Imao je Gerard žestoki karakter i temperament i često puta je zapisao: 'iznutra sam kao bisan pas al moram biti blago jagnje'. I on se ljutio, ali je to znao svladati, zadržati to unutar sebe, ne reagirati na drugoga agresivno, krotio je sebe. Sluga Božji kaže – jedno nam je sigurno radost, a to je do zemlje poniznost, bez nje smo tirani svoga tijela i duše. Ali poniznost nije savitljivost, da se 'klamamo kao trska', da se savijamo pred drugim kako on želi, da sebe

ponižavamo. Poniznost je živjeti u istini, znati svoje slabosti, znati i darove koje nam je Bog dao. 'Volju sam vam žrtvovao, Isuse i Marijo, i od nevolje se oprostio', kaže otac Gerard. Ako sve predamo Bogu, ako smo učinili što je do nas, tada možemo biti mirni. Govoreći o zavisti Otac Gerard piše da će nas taj 'crv napadati dok smo živi'. Vočku grize crv, a čovjeka zavist i vočka se po sebi ne može oprostiti od crva, a čovjek od nevolja. Ali, Bog pošalje pticu da izvuče crva iz vočke, pošalje svoga Sina da izvuče iz nas ovog crva napasti istočnoga grijeha», zaključio je otac Tiho.

Nakon blagoslova vjernici su se pomolili kod slike oca Gerarda, a

potom su ispred vjeronaučne dvorane ovogodišnja đurđinska bandašica **Ana Dulić** i župnik Daniel otkrili ploču kao trajni zapis da je dvorana dobila ime »Pastoralna dvorana o. Gerard Tomo Stantić«, koju je otac Tiho i blagoslovio. Tom prigodom predstavnica svjetovnog karmelskog reda, koji promovira štovanje djeteta Isusa, a osnovao ga je u Somboru Otac Gerard sa sestrničnom **Janjom Prčić**, je kao spomen na ovaj susret župniku predala sliku slikarskog ateljea **Višinka** iz Sombora. Slavlje se nastavilo uz agape u župnom dvorištu.

Kako je napomenuo župnik Daniel, iz osobnih sjećanja sa susreta s karmelićaninom, također rođenim u Đurđinu **Antom Stantićem**, prvim vicepostulatorom u postupku za proglašenje blaženim, otac Gerard je ponos i dika bačkih Hrvata, mistik, čije veličine nismo dovoljno svjesni.

Nela Skenderović

rarda. Misu je u zajedništvu s domaćim župnikom **Danielom Katačićem** predslavio karmelićanin iz Sombora, o. **Tiho Radan od Kraljice Mira** OCD, vicepostulator kauze za proglašenje blaženim i svetim o. Gerarda.

Povezujući u svojoj propovijedi nedjeljna čitanja s mislima oca Gerarda, otac Tiho je rekao da »apostoli, Isusovi učenici raspravljaju o tome tko je najveći i sanjaju o prvom mjestu u svijetu ambicija i laktanja za bolji položaj. Isus ih, postavljajući malo dijete među njih, uči da čovjek postaje velik služenjem, a ne gospodarenjem nad drugima. Ponizan čovjek uviđa da sam ne može ništa i baš zato od Isusa i Marije ište svašta, kaže otac Gerard. Što više čovjek raste, a ovdje se misli na odrastanje cijeloga čovjeka, duha, duše i tijela, veće su i napasti i treba biti manji i ponizniji jer je uistinu odrastao onaj tko je ponizan. Otac Gerard kaže da je napast oluja koja lomi hrastove, ali ne

U susret 125. obljetnici crkve sv. Roka

Župna crkva sv. Roka u Subotici ove godine obilježava 125. obljetnicu postojanja. Tim povodom, a u susret proslavi priređen je prigodan program koji je započeo 9. rujna, te slijede programi:

26. rujna – u 9 sati pod misom svira Subotički tamburaški orkestar.

28. rujna – u 19 sati bit će predavanje »O župi i crkvi sv. Roka u arhivu grada Subotice«, a predavač je arhivski savjetnik **Stevan Mačković**.

3. listopada – u 9 sati pod misom svira tamburaški orkestar HGU *Festival bunjevački pisama*.

Od 5. do 7. listopada je trodnevica i svaku večer sveta misa počinje u 18 sati.

10. listopada – u 17 sati je svečana sveta misa proslava jubileja koju će predvoditi biskup Subotičke biskupije mons. **Slavko Večerin**.

Izložba *Bogu i ljudima* – hvala iz povijesti crkve i župe bit će postavljena u crkvi s posebnim osvrtnom na događanja u proteklih 25 godina.

.....

U susret blagdanima

26. rujna – Kuzma i Damjan

27. rujna – sv. Vinko Paulski

29. rujna – sv. Mihael, Rafael i Gabriel, arkandeli

30. rujna – sv. Jeronim

1. listopada – Terezija od Djeteta Isusa

2. listopada – Anđeli čuvari, Anđelko

Blago za nebo

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

U Svetom pismu na više mjesta govori se o propasti bogataša, a Bog se svrstava na stranu siromašnih. Ne treba to pogrešno shvatiti, nema Boga ništa protiv bogatih, niti je nečija krivnja što je imućan. Tu je riječ o kritici životnog stava iz kojega proizlaze vrste ponašanja koje nas udaljavaju od Boga i vode u vječnu propast. Takve kritizirane forme ponašanja može posjedovati i netko tko nije toliko imućan te se ne svrstava u bogataše. I sv. Jakov u svojoj poslanici opominje bogataše. U toj kritici vrlo jasno pokazuje što je to što čovjeka udaljava od Boga i kako je to povezano s bogatstvom (usp. Jak 5,1-6).

Opomena bogatašima

Na samom početku obraćanja bogatašima Jakov piše: »De sada, bogataši, proplaćite i zakukajte zbog nevolja koje će vas zadesiti!« (Jak 5,1). Imućni ljudi su uvijek moćni i ugledni. Njihova moć i blagostanje daje im osjećaj lažne sigurnosti na ovome svijetu. Misle kako će im njihov položaj omogućiti uklanjanje nevolja i nedaća koje snalaze »obične« ljude. Zato ih apostol upozorava da moć i bogatstvo koje posjeduju na zemlji pred Bogom nema vrijednost, te da se ono najgora, vječna propast, ne može ublažiti ili otkloniti nikakvim zlatom ili ugledom. Bog na svakoga gleda isto, bio on bogat ili ne. Po djelima nagrađuje, novac je pred njim bezvrijedan. Bogatstvo je propadljivo i prolazno, koliko god mi mislili da nije, njegova prolaznost očituje se upravo u Božjem pogledu na njega. I koliko god ga nagomilali dok na zemlji živimo, pred lice Božje odlazimo praznih ruku, u materijalnom smislu. Zlato, dragocjenosti, nekretnine, sve ostaje na zemlji u trenutku našega preseljenja u vječnost.

Apostol spominje posljednje dane. Isusovi učenici računaju da su posljednji dani za ovaj svijet došli s

Isusom, te su njegov drugi dolazak očekivali u skoroj budućnosti, još za njihova života. Njihova se očekivanja nisu ostvarila, ali još ne znamo kada će Isus ponovno doći, to može biti svaki dan. Pored toga čovjek ne mora čekati Isusov drugi dolazak da bi mu se sudilo za njegova djela i nedjela, jer će svatko pred Boga stati kada umre, tj. kada njegova duša napusti ovaj svijet. A mnogi, umjesto da se za taj susret pripremaju, vrijeme troše na stjecanje prolaznog, ovozemaljskog: »Zgrnuste blago u posljednje dane!« (Jak 5,3). To govori koliko su ljudi pogrešno posložili prioritete te im treba opomena, dok još nije kasno. Opomena je tim snažnija, što nitko od nas ne zna koji nam je posljednji dan. Najveća kritika bogatašima je što su nepravedni prema svojim radnicima, te se na njihov račun bogate (usp. Jak 5,5).

Preispitajmo se

Pogrešno mislimo ako riječi sv. Jakova nismo doživjeli i kao upozorenje nama. Većina nas nije bogata. Čak suprotno, radimo za male plaće i mogli bi se svrstati u siromašne, čak one na čiji se račun netko bogati. Ipak, naše misli i djela nisu izuzeti od grijeha za koje sv. Jakov opominje bogataše. I mi prečesto zaboravljamo živjeti prema Božjem zakonu, jer želimo stjecati materijalno. Molitva, sakramenti, duhovnost, to je u drugome planu, jer moramo raditi i zaraditi, ako treba i više poslova. Moramo sebi stvoriti uvjete za uživanje i ugled. A ugled se stječe ako posjedujem ono što posjeduje većina. I ne moram imati svoje radnike da bih bio nepravedan. Nepravednost je širok pojam, znamo i sami koliko joj često podlegnemo kada smo u prilici. Stoga, iako nismo bogataši, preispitajmo svoje prioritete i životne stavove u svjetlu Jakovljeve poslanice.

Marija Ivošev, ćurčija iz Berega

Rad po uzoru na majstore iz pretprošlog stoljeća

»Na koži se mogu napraviti čuda, ali to se može raditi samo ako se voli, jer uloženi sati ne mogu se naplatiti«, kaže Marija

Za KUD Hrvata *Bodrog* iz Monoštoru **Marija Ivošev**, ćurčija iz Berega, šiva i veze kožuh od jagnjeće kože po uzoru na sačuvani model star oko 120 godina kakav su Hrvatice Šokice nosile u Monoštoru, Beregu i Santovu. Tog posla Marija se prihvatila bez razmišljanja, jer jedna je od rijetkih osoba koja još poznaje i čuva ćurčijski zanat. Iako je sve ručno šiveno i vezeno, nešto je ipak drugačije; koža nije štavljena u Marijinoj radionici već kupljena. Znala bi ona i to uraditi, ali nema uvjeta, niti snage, jer štavljenje kože fizički je zahtjevan posao. Ali prije dvadesetak godina i to je radila baš onako kako su radile nekadašnje ćurčije, pa i njen otac od koga je i naučila ovaj zanat.

Berlin za šokački vez

Mariju smo posjetili u njenoj obiteljskoj kući u Beregu, vidjeli i zabilježili kako šije i veze kožuh. Kako nema štavljena kože početak je odabir kože s krznom koja će se koristi-

ti za šivenje. Zatim slijedi pravljenje kroja na papiru i sječenje kože po tom kroju. Na poseban način, tako da se ne ošteti krzno. »Koža se kroji ćurčijskim nožem, ali umjesto tog noža ja koristim žilet. Režem tako što placem i kažiprstom držim nož, a malim prstom osnovu i krojim u zraku da ne isječem vunu«, pojašnjava Marija tehniku krojenja na koži s krznom.

Sljedeći korak je prenijeti kraj na paus, te ručno precrtati na taj paus šare sa starog kožuha. »Onda iglom po crtežu bockam, jedan ubod do drugog i tako pripreman šablon za *trukovanje*. To znači da na iskrojen dio stavljam paus i polako plavu boju za *trukovanje* utrljavam preko pausa, kako bi mogla proći kroz rupice na pausu i zadržati se na koži. Crtež prenesen na kožu prska se špiritom kako bi boja bila postojana«, pojašnjava Marija. Na red zatim dolazi najzahtjevniji dio – vez na koži. »Koristi se tanka vunica koju ovdje zovu *berlin*. Stavlja se u tri struke. Da bi se vunica lakše ude-nula u iglu vrhovi niti se mažu sapunom. Koristi se specijalna igla za kožu koja je na vrhu u obliku trokuta kako bi mogla

lakše sjeći kožu. Ukoliko je potrebno ubaciti aplikacije od kože one se rade usporedo s vezom«, otkriva nam Marija.

Poslije sati i sati uloženi u bogati vez posao nije ni izbliza gotov, jer ako se drži originalnog komada Marija mora uraditi još nekoliko detalja, naravno od kože. »Dijelovi kožuha spajaju se ručnim šivenjem, a šav se ne smije vidjeti, pa preko šava idu aplikacije. Prave se čipke od kože (*ca-kne*) raznih veličina. Prvo se našiva jedan dio čipke obično crvene boje, zatim se šije opšivni dio koji je tamno zelene ili u slučaju muških kožuha crne boje. Na spoju se radi *tirš* – to je sječena tanka trakica kože, koja služi kako bi se prikrio šav. Još ostaju *dugmad*, koja se također izrađuju od kože i za to se bira tanji dio kože, a to je dio ispod nogu ovce. Pravilo je da budu četiri *dugmeta*, jer kopčanje ne ide

do dolje već samo do struka. Između dvije prednjice postoji dio koji se zove *lebza*. Našivena je na jednoj prednjici i ide ispod druge«, kaže Marija i pokazuje na starom kožuhu i faltu na zadnjem dijelu što je zbog širokih sukanja koje su Šokice nosile.

Tjedni s iglom u rukama

Da bi sve ovo završila Mariji će biti potrebno tri mjeseca svakodnevnog rada, po osam ili deset sati.

Ovako sve ispričano i posloženo možda i ne djeluje teško i komplicirano, ali vjerujte jeste. Osobno sam se uvjerila ne samo gledajući kako to radi Marija već sam i sama, iskreno nevještim prstima, probala kako izgleda vesti na koži. Ni sva Marijina upornost da mi pokaže kako se to radi nije bila dovoljna da odmaknem više od nekoliko uboda. »Da ne volim ovo, ne bih radila. Znaite, mene pitaju u čudu, kada kažem da radim rukom – ti nemaš mašinu?«, prepričava Marija jedno od uobičajenih pitanja.

Kožuh koji radi za *Bodrog* jedan je od zahtjevnijih komada koje je radila. Za istu tu udrugu prije godinu dana uradila je i opakliju. Kaže, raditi opakliju fizički jeste teže, jer ide i do 36 janječih koža, ali nema toliko veza kao na kožuhu koji je sada u njenim rukama. »Na koži se mogu napraviti čuda, ali to se može raditi samo ako se voli, jer uloženi sati ne mogu se naplatiti. Onome tko kupuje uvijek je skupo, a ja kada izračunam uložene sate ispada da radim za džabe. To je i razlog što nemam kome prenijeti ovaj zanat. Kao majstor ja nemam posla, ne mogu od toga živjeti i kako onda nekome kazati – ajd uči ovaj zanat«, kaže Marija.

Z. V.

Ekskurzija osnovnoškolaca iz Srijemske Mitrovice

Izlet u Sot

Učenici koji pohađaju izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Srijemskoj Mitrovici, od 1. do 8. razreda, u subotu, 18. rujna

posjetili su svoje prijatelje. Njih 32 krenuli su na ekskurziju – izlet u Sot, gdje također postoji nastava iz ovog predmeta te su se tako upoznali s vršnjacima, ali i s poviješću ovoga mjesta.

Nakon dolaska u Sot djeca su prvo obišla crkvu sv. Katarine djevice i mučenice o čijoj povijesti im je ispričala nastavnica Hrvatskog jezika s elementima nacionalne

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na osnovu članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O DONESENOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 14. 7. 2021. godine nositelju projekta *TELEKOM SRBIJA* a.d., Beograd, Takovska br. 2, dana je suglasnost na studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: bazne stanice mobilne telefonije: »Mišićevo – SUU114 SUO114«, na katastarskoj parceli 41912/2 K. O. Donji grad, u Maloj Bosni, Subotica (46.007249°; 19.516556°).

Glavni razlozi na kojima se odluka zasniva mogu se vidjeti u obrazloženju rješenja koje se u cijelosti može preuzeti sa sljedeće adrese:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-109-2021.pdf

Studij, u kojem su dane mjere koje je nositelj projekta dužan preduzimati u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja štetnih utjecaja, može se u potpunosti preuzeti sa sljedeće adrese:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Studije/501-109-2021.pdf

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na osnovu članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O DONESENOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 20. 9. 2021. godine nositelju projekta *TELEKOM SRBIJA* a.d., Beograd, Takovska br. 2, dana je suglasnost na studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Bazna stanica mobilne telefonije: »Ludaško jezero 2 – SU120 SUU120 SUO120«, na katastarskoj parceli 10106/1 K. O. Palić, Ulica Cvijin šor, Subotica (46.064412°; 19.823279°).

Glavni razlozi na kojima se odluka zasniva se mogu vidjeti u obrazloženju rješenja koje se u cijelosti može preuzeti sa sljedeće adrese:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-146-2021.pdf

Studij, u kojem su dane mjere koje je nositelj projekta dužan poduzimati u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja štetnih utjecaja može se u potpunosti preuzeti sa sljedeće adrese:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Studije/501-146-2021.pdf

kulture i vjeroučiteljica iz Sota **Ana Hodak**. Nakon srdačnog dočeka te posluženja u župnoj dvorani djeca su se uputila na sotsko jezero na druženje. Na jezeru su za djecu bila organizirana natjecanja u mnogim igrama: u nogometu, ribolovu, održana je i utrka u džakovima, trčanje s jajetom u žlici, frizbi...

Ekскурziju je financiralo Hrvatsko nacionalno vijeće koje je osiguralo autobusni prijevoz te HKC *Srijem* – Hrvatski dom koji je osigurao lunch pakete, a vodiči su bili vjeroučiteljica **Sara Žurovski** i profesor Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture **Dario Španović**.

H. R.

Na osnovu članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (Sl. glasnik RS, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021) i članka 89. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (Službeni glasnik RS, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će se održati:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

za izgradnju višeporodičnih stambenih objekata na k.p. br. 2571, 2573, 2575/1 i 2576 k. o. Stari grad s urbanističko-arhitektonskom razradom lokacije (naručitelj projekta – *Dinamik gradnja*, d.o.o. Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 1. do 7. listopada 2021. godine, svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na zvaničnoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je *Kubarch* d.o.o. Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 1. do 7. listopada 2021. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavještenja o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u Zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Na osnovu članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (Sl. glasnik RS, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021) i članka 89. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (Službeni glasnik RS, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će se održati:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

urbanističko-arhitektonske razrade lokacije za izgradnju kompleksa proizvodno-skladišnog objekta na kp. br. 25054, 25053/2, 25053/1, 25052/1, 25052/2, 25051/2 i 25051/1 k. o. Stari Grad u Subotici (naručitelj projekta – *Masterplast proizvodnja* d.o.o.)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 1. do 7. listopada 2021. godine, svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na zvaničnoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje putevima, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 1. do 7. listopada 2021. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavještenja o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u Zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

DUŽIJANCA MALENIH

SRDAČNO VAS POZIVAMO NA 14. FESTIVAL DJEČJEG STVARALAŠTVA

„DUŽIJANCA MALENIH“

PROGRAM SE ODRŽAVA U SUBOTU 25. 09.

S POČETKOM U 11 SATI

U VELIKOJ DVORANI CENTRA

Festival ima dva dijela

Prvi dio je zabavno edukativnog karaktera i počinju u 11 sati.
Dok je drugi dio predviđen kao kulturno-umjetnički program koji počinje u 19 sati.

Sudionici: Dječiji Subotički tamburaški orkestar
KUD Vuk Karadžić
HKC „Bunjevačko kolo“

Središnji državni ured
za Hrvate izvan
Republike Hrvatske

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА
И МАЊИНСКА ПРАВА
И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

Република Србија
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
И ПОДВОЂИКАРА

Суботница
Szabadka
Subotica

HRVATSKO
NACIONALNO VUEE
U REPUBLICI SRBIJI

OSJEČKO-BARANJSKA
ŽUPANIJA

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVOĐANSKIH HRVATA

Zaziv Duha Svetoga

Nova školska godina počela je onako kako smo svi željeli, baš kao i mnoge prije, u trajanju sati od po 45 minuta. Istina, uz nošenje maski, ali ni to nije problem, kada je dozvoljeno druženje kao nekada. Kako bi cijela školska godina bila blagoslovljena, učenici i vjeroučenici Subotičke biskupije okupili su se 18. rujna na svetoj misi gdje su zazvali Duha Svetoga i na ovu školsku godinu. Misno slavlje održano u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske predvodio je katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** u zajedništvu sa svećenicima ove biskupije.

Djeca s oltara mogla su pročitati poruku da je i sv. Terezija Avilska jako voljela knjige. Ugledajmo se na nju.

Djeca okupljena u velikom broju, kao nekad, molila su i za prestanak epidemije korona virusa. Druženje i školovanje tijekom pandemije naučilo nas je da ako prije baš i nismo voljeli školu, da ju sada jako volimo, sa svim dobrim, a ponekad i lošim stranama koje ima. Spoznali smo da je bolje školovati se u školi, a ne od doma.

Iskoristite i priliku biti što bolji prijatelji jedni drugima, učiti marljivo i dati sve od sebe, iskoristiti darovane talente, jer svi dobro znamo izreku »Od kolijevke pa do groba, najljepše je đачko doba«. Upravo vi možete raditi da ono bude najbolje – vama i vašim prijateljima. Nemojte u tome posustati.

M. Piuković

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Magdalena Molnar**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matko Vuković* – 2. razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: idem na balet

VOLIM: praviti razne stvari

NE VOLIM: svađu

U SLOBODNO VRIJEME: crtam i bojim

NAJ PREDMET: likovni odgoj

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: umjetnica

Too Tóth optika

DR. TÓTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Povoljno prodajem dvosobnu kuću u Mičurinoj 22, Subotica. Informacije na mobilni: 066-555-49-61.

Prodaju se: dunje, dvije nekorištene perne punjene novim sitnim gušćijim perjem i auto Lada Samara '90. (200 eura). Tel.: 024 532570

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormani i sl. Tel.: 024/532570 ili 0600532570.

Prodaje se peč za etažno grijanje na čvrsto gorivo Podvis Knjaževac 30 kw. Tel.: 024 528682.

Prodaje se poslovni prostor i stan od oko 600 m² u Ulici Huga Badalića 6, Subotica. Tel.: 069 2887213.

Izdaje se jednosoban stan na Proizvki u Subotici (42 km, 4. kat, centralno grijanje s alokatorima, mali troškovi održavanja). Cijena je 120 eura plus režija. Info na telefon: 063/8857124.

Prodajem ili mijenjam poslovni prostor u neposrednoj blizini centra Šida površine 100 m², za nekretninu na Hrvatskom primorju. Sve informacije na telefon: 062/8681437 ili 064/6590730.

Prodajem ili mijenjam dvoetažni stan površine 77,5 m² u centru Šida kod gradske tržnice (Karadorđeva 17), za nekretninu na Hrvatskom primorju. Stan je novoizgrađen s centralnim grijanjem. Informacije na telefon: 060/0289407 ili 060/7158020.

U Somboru **prodajem** kompletno završenu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 064 2808432; 025 5449220.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, viraško, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Prodajem plac u Borči, 12 kilometara od centra Beograda, veličine 5 ari i tražim njegovateljicu za teško pokretnu osobu. Tel.: 060 3105572.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmo-mjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Kao i zemlju 1h 6 ari. Tel.: 064 18-39-591.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na osnovu članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O DONESENOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 14. 7. 2021. godine nositelju projekta **TELEKOM SRBIJA a.d.**, Beograd, Takovska br. 2, dana je suglasnost na studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: bazne stanice mobilne telefonije: »SU – Masterplast – SUU96 SUL96 SUO96«, na katastarskoj parceli 25044/1 K. O. Stari grad, Subotica (46.133924°; 19.647364°).

Glavni razlozi na kojima se odluka zasniva mogu se vidjeti u obrazloženju rješenja koje se u cijelosti može preuzeti sa sljedeće adrese:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-107-2021.pdf

Studij, u kojem su dane mjere koje je nositelj projekta dužan poduzimati u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja štetnih utjecaja, može se u potpunosti preuzeti sa sljedeće adrese:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Studije/501-107-2021.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 28. 9. 2021.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

ILI-ILI

AKCIJA

do 30. 04. 2021.

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

AT

Astra
Telekom

011 44 22 009

Rezultati natječaja HNV-a za 2021./2022. za sufinanciranje rada hrvatskih udruga

REDNI BROJ PRO- JEKTA	NAZIV UDRUGE	NATJEČAJ HNV 2021 - NAZIV PROJEKTA	NATJEČAJ HNV 2021 - ODLUKA
1	HKU ANTUN SORGG - Vajska	Razvoj tradicijske hrvatske kultrure bez granica	50,000.00
2		Redovita djelatnost	50,000.00
3	UG TRAGOVI ŠOKACA - Bač	Redovita djelatnost	20,000.00
4		Žensko tradicijsko češljanje	20,000.00
5	KPZH ŠOKADIJA - Sonta	Investiciono održavanje etno kuće »Šokačka kuća«	80,000.00
6	HUG BEZDANSKA MARINA - Bezdan	III. Saziv Međunarodne likovne kolonije »Bezdana MARINA«	10,000.00
7	KUDH BODROG - Monoštor	Nabavka materijala za izložbenu muzejsku zbirku	80,000.00
8		Redovita djelatnost	80,000.00
9	HBUKD Lemeš - Lemeš	Lemeška Dužijanca	40,000.00
10		10. memorijal »Aladžić Antun«	30,000.00
11	UG URBANI ŠOKCI - Sombor	Dani hrvatske kulture 2021	20,000.00
12	HKUD VLADIMIR NAZOR - Sombor	Adaptacija prostora za knjižnicu i radionice za Hrv.jezik sa element.	60,000.00
13	HKD VLADIMIR NAZOR - Stanišić	Kupovina kompjutera za potrebe društva	20,000.00
14	ZHZ ILIJA OKRUGIĆ - Zemun	Redovita djelatnost	50,000.00
15	DHMZ - Zemun	Godišnje redovne aktivnosti	30,000.00
16	HRV. ČITAONICA FISCHER - Surčin	Izdanje knjiga Irena Obradović i Stjepan Volarić	40,000.00
17		Redovita djelatnost	30,000.00
18	Fondacija A.G.MATOŠ - Beograd	Opremanje uredskog prostora u prostorijama	120,000.00
19		Zanatski radovi u prostorijama	100,000.00
20	Hrvatski medijsko kulturni centar -Voganj	O Hrvatima je riječ	40,000.00
21	HKPD JELAČIĆ - Petrovaradin	Redovita djelatnost	120,000.00
22	HKC - Novi Sad	Božićni koncert 220.g. Bana J.Jelačića	20,000.00
23	Udruga banatskih Hrvata - Zrenjanin	Redovita djelatnost	100,000.00
24	Udruga ŠIROKO - Niš	Redovita djelatnost	80,000.00
25	HKPD ĐURĐIN- Đurđin	Advent u Đurđinu	30,000.00
26		Godišnje redovite aktivnosti	30,000.00
27	GALERIJA PRVE KOLONIJE U TEHNICI SLAME Tavankut	52. nedilje etnologije u Tavankutu	30,000.00
28		37. Saziv prve kolonije naive u tehnici slame	50,000.00
29	HKPD MATIJA GUBEC - Tavankut	Redovita djelatnost	70,000.00
30		Zbornik radova »Čuvari tradicije«	80,000.00
31	HPD BELA GABRIĆ - Subotica	Redovita djelatnost	55,000.00
32	HKC BUNJEVAČKO KOLO - Subotica	Sufinanciranje institucionalnih troškova	230,000.00
33	HLU CRO-ART - Subotica	Izrada kataloga - skupna izložba 10 godina rada	35,000.00
34	KD »Ivan Antunović« Subotica	Uređenje knjižnice »Ivan Kujundžić«	50,000.00
35	HUN CRO-INFO - Subotica	Multimedijalna produkcija i program na Hr.jeziku	90,000.00
36	CRO-FEMINA - Subotica	Sufinanciranje redovite djelatnosti	60,000.00
37	HUN CRO-NEWS - Subotica	Radijski program na hrvatskom jeziku	50,000.00
38	UBH DUŽIJANCA - Subotica	Dužijanca 2021	160,000.00
39		Redovita djelatnost	50,000.00
40	HGU Festival bunjevački pisama - Subotica	21. Festival bunjevački pisama	110,000.00
41		Redovita djelatnost 21/22	90,000.00
42	HAD - Subotica	Redovita djelatnost	30,000.00
43	HRVATSKA ČITAONICA	Književna manifestacija i naklada Hrv.čitaonice	90,000.00
44		Programi za djecu i mlade	60,000.00
45	HRV.NEZ.LISTA- Subotica	Očuvanje jezika, kulture, identiteta hrvatske nacionmalne manjine	10,000.00
46	Udruga KROV- Subotica	Oratorij 2022	140,000.00
47	Fondacija CRO-FOND - Subotica	Redovita djelatnost	100,000.00
48	HAŠK ZRINJSKI Subotica	Redovita djelatnost	10,000.00
	UKUPNO:		3,000,000.00

(Ne)očekivani poraz na startu Lige Europe

Blijedi li *Dinamov* »euro sjaj«?

Željno iščekivani susret prvoga kola skupine H Europske lige između *Dinama* i *West Hama*, nažalost brojne modre navijačke armije, završio je uvjerljivom pobjedom gostujuće momčadi iz Londona (2:0). U prijašnjim sezonama neosvojiva maksimirski tvrđava »pala« je dva puta golovima **Antonia** i **Ricea**, a hrvatski prvak pokazao je blijedu partiju i objektivnu skepsu kako bi mogla izgledati bliska budućnost u drugom jakosnom razredu europskog klupskog nogometa. Nakon prvih ovosezonskih devedeset minuta mnogi su se na tribinama i pored malih ekrana s pravom zapitali: Blijedi li *Dinamov* »euro sjaj«?

Prijelazni rok

Opće je poznata stvar kako je *Dinamo* u protekla dva desetljeća stvorio i unosno prodao brojne nogometaše koji su nosili modru majicu. Ali niti rudnik iz omladinske škole **Hitrec** – **Kacijan** i profesionalnog »okna« podno maksimirskih tribina nije nepresušan i trebalo bi ga povremeno obnavljati novim akvizicijama. Ali ovoga prijelaznog roka dogodila se samo jednosmjerna ulica (prodaja), a izostala su očekivana i nadasve potrebna pojačanja na određenim deficitarnim pozicijama koje su oslabljene

uslijed izlaznih transfera. Prvo je, sve je izglednije posve nepotrebno i za nevelik novac, u Tursku prodan sjajni švicarski napadač **Gavranović** (odlično odigrao Euro) koji je praktično želio karijeru završiti u *Dinamu*. Potom je uslijedio unosni transfer jednog od motora momčadi **Majera** (*Rennes*, Francuska), ali bez adekvatne zamjene na njegovoj, izuzetno važnoj poziciji u srednjem redu. I što se još dodatno dogodilo. Prvi napadač **Petković** je ispao iz forme (**Dalić** ga je izostavio s reprezentativnog popisa za rujanske kvalifikacijske susrete), Ivanušec ne može vući na sve strane (igrao i za vatrene), **Oršić** nije ni blizu prošlosezonske fantastične forme, **Livaković** također, uz ozljedu zbog koje nije niti branio za reprezentaciju...

KOŠARKA

Kukoč u Kući slavnih

Na prigodnoj svečanosti sredinom rujna, uz **Billa Russella** (prije kao igrač, a sada kao trener), **Chrissa Webera** i ostale slavodobitnike, u košarkašku Kuću slavnih (Hall of Fame) primljen je i jedan od najboljih hrvatskih igrača svih vremena, **Toni Kukoč**. Prema ustaljenom običaju osobnog izbora slavljenika, njega je u »Kuću najvećih u igri pod obručima« uveo nitko drugo do najveći svih vremena, **Michael Jordan**. Tijekom osebujne igračke karijere Kukoč je u majici *Jugoplastike* (kasnije *POP 84*) osvojio tri naslova europskih klupskih prvaka. S *Chicago Bullsima* tri puta se okitio naslovom NBA šampiona, te bio proglašen najboljim šestim igračem najjače svjetske košarkaške lige. Noseći dres reprezentacije Jugoslavije bio je europski i svjetski prvak, a za Hrvatsku je osvojio srebrno odličje u debitantskim nastupima na Olimpijadi u Barceloni 1992. (poraz u finalu od najjačeg Dream teama u povijesti). Prije njega u Hall of Fame ušli su **Krešimir Ćosić**, **Mirko Novosel** (trener), **Dražen Petrović** i **Dino Rađa**.

Konačno, akvizija Švicarac **Moubandje** (bočni) nije niti prijavljen za grupnu fazu Lige Europe?!

Perspektiva

Uz blijede partije u domaćem prvenstvu, i pored svega navedenoga *Dinamo* je, prije svega na svoj renome, u vrhu tablice 1. HNL, ali čini kako ova formacija nije spremna za sve teže euro ispite. Obrana škripi, **Teophile Ca-**

terine je početnički kiksirao prilikom prvog pogotka *West Hama*, a **Ademi** je još uvijek nedovoljno zaliječen od ozbiljne ozljede, baš kao i **Lauritsen**. **Šutalo**, **Ristovski**, **Mišić** i **Franjić** su nedovoljno definirani i vrijeme će tek pokazati njihov kalibar u velikim susretima. Na klupi za pričuve trener **Krznar** ima »osvježenja« u vidu **Menala**, **Moharramija**, **Gojaka**, **Jurića**, **Andrića** i ostalih drugotimaca, ali pitanje je koliko njihov igrački potencijal može pridonijeti osvajanju potrebnih euro bodova. Jer, naravno, prvotni cilj je svakako osvajanje jednog od prva dva mjesta u skupini koje vode u proljetno izlučno natjecanje za pokal Europske lige. Niti treće mjesto nije zanemarljivo jer donosi plasman u nastavak natjecanja novoformirane Konferencijske lige. Ulog je stoga solidan, kako god se gledalo, ali *Dinamo* mora pokazati barem djelec prošlosezonskog sjaja. Prvi popravni *modri* će imati koncem mjeseca (30. rujna) kada će gostovati kod *Genka* u Belgiji i imati priliku popraviti bljedi dojam koji su ostavili na otvaranju pred svojom publikom.

Nadamo se kako su i ovi novinarski redovi samo trenutačna opservacija i da će ih *dinamovci* boljim igrama uskoro pobiti na najljepši način. Objektivno gledano to i mogu, ali moraju pokazati na terenu. Kao što su to radili tijekom cijele prošle sezone, izbacivši moćni *Tottenham* i plasirajući se u četvrtfinale Europske lige.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Nova era

Nakon spektakularnog odlaska **Messija** iz *Barcelone* (financijski škripac) u *Paris Saint Germain* (PSG), ubrzo je uslijedila i druga »bomba« ljetnog prijelaznog roka. **C. Ronaldo** je napustio *Juventus* i vratio se u »staro jato«, ponovno odjenuvši crvenu majicu *Manchester Uniteda*. I započela je nova nogometna era.

Istina, Argentinac se još uvijek nije snašao u Parizu (nema pogodak u novoj majici), dok Portugalac i dalje nemilosrdno trese protivničke mreže (četiri gola u tri susreta). Bilo kako bilo, unatoč njihovim već pomalo poznijim godinama (Messi 34, C. Ronaldo 36) ovo je dobro za europsko – svjetski nogomet i veliki show ide dalje.

Isto tako i hrvatski nogomet započinje svoju novu eru, kako na klupskom tako i na reprezentativnom planu. Treba samo baciti pogled na reprezentativnu U 21 selekciju koju vodi izbornik **Bišćan**. Mlade zvijezde *Hajduka* (**Biuk**, **Ljubičić**, **Čolina**), *Salzburga* (**Šimić** (posuđen u *Liefering*), **Sučić**), **Šutalo** (*Dinamo*), **Kačavenda** (*Lokomotiva*) neosporna su budućnost hrvatskog nogometa. Njihovi nešto stariji prethodnici u restauriranoj **Dalićevoj** novoj reprezentativnoj postavci (**Vlašić**, **Brekalo**, **Gvardiol**, **Sosa**, **Ivanušec** i dr.) siguran su zalag kako bi se aktualne kvalifikacije za SP u

Kataru mogle okončati bez većih problema. Konačno, Hrvatska je trenutačno prva na tablici svoje skupine i posve sama odlučuje o svojoj sudbini, napose što joj glavni rival Rusija stiže u posljednjem kolu »na noge« u Split.

A govore li vam nešto imena **Lovro Zvonarek** i **Josip Stanišić**?

Prvi je šesnaestogodišnjak iz Koprivnice, koji je u prošloj sezoni oborio neke hrvatske rekorde i postao najmlađi prvoligaški strijelac u povijesti 1. HNL, a nakon ovog prijelaznog roka je postao član slavnog *Bayerna* iz **Münchena** u milijunskom transferu. Bavarci su ga, prema dogovoru dvaju klubova, ostavili od ljeta u matičnom klubu *Slavenu* (slično je uradio i *Leipzig* s *Gvardiolom* prošle sezone).

Drugi je, već gotovo standardni igrač *Bayerna*, koji je nedavno zabljesnuo svojim talentom i sve više ga ima u prvoj postavi najtrofejnijeg njemačkog kluba. Još uvijek nije donio odluku za koju će reprezentaciju igrati, jer ima pravo igrati i za Njemačku i Hrvatsku.

D. P.

Narodne poslovice

- * Dobro se ne pozna dok se ne izgubi.
- * Da nema vjetra, pauzi bi nebo premrežili.
- * Zlu se ukloni, dobru se pokloni.

Vicevi, šale...

- Tata, hajde molim te pomozmi mi. Nedostaje mi posljednja riječ u križaljci.
- Pitaj mamu sine, ona uvijek ima posljednju riječ.

Upecao Perica zlatnu ribicu, a ona mu kaže:

- Ispunit ću ti tri želje samo me ne vraćaj u Palić!

Mudrolije

- * Neće tvoje svjetlo ljepše sijati, ako tuđe ugasiš.
 - * Samo jedna kap vode i cvijet se ponovno uspravi.
- Samo malo ljubavi i čovjek ponovno postane hrabar.
- * Čovjeku nije najteže oprostiti.
- Čovjeku je najteže ponovno vjerovati.

Vremeplov – iz naše arhive

VIS Riječ – HosanaFest 2006.

Iz Ivković šora

Dan rođenja

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja. E da vam se pofalim, ja borme natuko šezdest Božića, šta da vam velim, ode kod nas na salašu u Ivković šoru kadgod nije baš to slavljeno bog zna kako. Kad sam ja bijo deranac na taj dan se skuvala malo bolja užna, baćo i nana me malo izvukli za uši da bolje rastem, čestitali i eto rođendana. Vamo posli se i ode odomaćila ta moda velikog rođendana, te torte te katering te ovo i ono, gostivi ko u svatovi, malo masniji su još i svirce pogađali. E kod mene borme ostalo ko kadgod, starovinski, skupijo sam moju dicu i unuke, došle mi i komšije, opravijo dobar paprikaš i napeklo se koji kakog mesa, bili mi brat Ive iz Mirgeša i snajka, lipo se izdivanili i nakomedijali, doduše bila je i torta al nikako se sa svićama nismo mogli snać, ta ko ga je njegov da sam kupijo toliko svića koliko sam nasajko lita moro bi potrošit cijo 'onorar a i svićari bi morali radit u tri smene da oprave tolike sviće. Ovo poslidnje je uncušag od mog pajdaša Periša, samo se on uvijek siti svega što ne triba.

Niki dan sam načito u novinama da se po Novim Sadu stalno mažeđu po kućama, najčešće se crtadu zastave, oma sam se sitijo kako smo kadgod bože poštivali i volili tu našu staru zastavu, u vojski, na radnim akcijama se dizala i spuštala svečano svako jutro, a sad se koliko sam ja skonto u ovoj mojoj paorskoj glavurdi snjom pravi nika sprdnja i crta se makar di. Čeljadi moja počelo je niko čudno vrime, više se ništa ne poštiva, nikom ništa nije više vridno, dokle će to trvat ja vam neznam kast al da nije dobro nije. Kad god se ti borme nisi smijo komedijati stakim stvarima, oma bi nagrebusijo, a sad koliko vidim, nikom ništa.

Neg eto i kru' nam oćo gori za dvajst dinara, a Joso će: »Kaki dvajst, šta je tebi rođo veli on, ta nije oćo dvajst neg deset«. Oma sam se nasmijo i sitijo ga da je sadašnja vekna samo po kile, a ne kilu ko kadgod. Al ne bojim se ja da sad nećedu oma nabit porez, koji kaka simena i veštaka, a o gorivu ni ne divanim, ono je već dobrim u nebesima za običan svit, a tek ove registracije tek gule običnog čovika Sve mora radit ama baš sve, kuka Periša da do sad nije ni znava da mu se priko struje klamaje ogledala a upalit i ni sad nezna doduše pokazo mu čovik na prigledu kako se palidu al on veli da je opet zaboravijo, a nesmi napamet pritiskat pucad. Mi smo ga ismijali al kad idućeg miseca mi išli nećemo se lipo provest, ni kod mene na limuzini ne radidu te špricaljke po pendžerima, ja kad me oblije kaka kamijončina prljavom vodom, ja lipo stanem nuz kraj pa saperem iz plastične boce i otarem krpom, ta barem ovi plastični boca imade koliko ti bog oće, svudank nuz put i skupljadu radnici što se staradu o drumu, veli mi jedan moj stari još iz škole pajdaš da su morali već opraviti grupu radnika da samo spremadu pokraj drumu, eto doklen je došla naša »kultura«. Ne znademo šta bi lipće obukli jal obuli, ridikeri vaki naki, a kad popijemo jal pojidem vućimo kroz pendžer od limuzine. Žalosno je i ja velim al istina skroz. Neg ajd zbogom, idem namirivat.

Rič po rič

Sve pobedili, a ko će martine

Piše: Željko Šeremešić

Najpametniju klupčicu ope je dragi Bog popunio. Niki dan je mene baka Janja uvalila kad ni imala njezine druge za divan, pa sam moro slušati njezino študiranje od odlaženja razni fela. Koda su se uplašile žene da ne kažem babe, baka Janje, kad evo ti ko vitrem donešene sve se pokupile a ja željan da čujem šta j novo s one, strane tarabe naćilio uše. Baka Janja koda ni divanila sto godina počela oštro, pa na koga će drugog neg na državu. Eto, kaže, na televizije kažu sve nam raste najviše u komšiluku i širje, pobeđivamo koronu, nakupovali smo oružja pa smo tu najjači u komšiluku pa i širje, otvaru se radna mista digod se okreneš, iz cilog svijeta ulaž u nas. Svi radu. maltene sam oni koji su najliniji i neće, ne radu. I onima za koje nema posla država da novaca. Penzije rastu. Škule se otvorile, dica radosna a dade i majke još više. Žito površito davno a saće i sve ostalo. Biće za nas a i za prodat štagod mal-kice. Eto ne mogu ni popamtiti šta sve divani baka Janja pa se mislim šta sad ima i divaniti ka j sve rešito, napravito, opravito... I onda u času ona još zagalami na žene, koda su one krive. Pa će, nanovo kako sokoćalo od televizije kaže da smo pobedili, da smo svoji na svojemu, a ona kaže da to sve možda jeste istina al glavnog neprijatelja nismo pobedili.

Baka Tonki ni bilo jasno otkale sve to baka Janji kad je i ona gledala sokoćalo od televizije pa je i zapitala baka Janju ko j to naš najveći neprijatelj. Baka Janja sva važna će da su to martini. Baka Manda će sva u čudu pitati pa kaki crni martini Janjo. Bože žene pa zar vašu kuću, bašće, sve vaše, nisu napali smrdljivi martini. Ima ji di ne zamisliš. Jidu sve živo, pa još smrdi ko niko. Cunju tamo di i ne zamisliš. Od tavana do pridnje sobe, u ormanu ispod kreveta u krevetu, medj robom. Sam još fali da je u snu nadjem. Baka Marici oma stala na stranu baka Janje pa će onako sva važna da j Janja pravo divanila, da se država za sve brine a ne brine za borbu protiv smrdljivi martina. Niko ne spominje da nema grane, lista, paradičke, paprike, jabuke jel briske, grožđa, nema di ga nema, di ni zasmradio i nagrizo. Nisu gadljivi ni na kobasice ni na slaninu. O svačem se divani na tom sokoćalu a o smrdljivim martinima nigdi. Čak ni na tarabama ne piše ništa od smrdljivi martina a tamo obično svašta bude. Ispada da su smrdljivi martini svoji na svojemu a ni mi. Baka Tonka će sva uzrujana kazati da j najbolje oma otić do velečasnog, pa možda da kako se moljimo za kišu pitamo jel se možemo moljit i protiv smrdljivi martina. Jel tu otrovi ne pomažu, ni vrućina ni zima. Kaže da j čula kako j u posljednji svatova mlada u vinčanice sila na smrdljive martine pa j tako merisala da nisu znali šta će a da su tri smrdljiva martina našli u komšiluku u čarapkama malog Marka. I baka Mandi se upaljila sijalica pa će stidljivo da triba triba pitati i kod vlasti jel oni možu štagod pomoć. Baka Janja će sva važna da sve to tako triba al cigurno triba i zvat sve u Dom kulture pa da se sva čeljad pobuni i kaže šta misli o ovoj nevolji. Jel će mo pobedit il će mo ostati bez kuća bašća i voća i mirisati na martine, baka Janja će skoro vićuć. I tako su se žene razile al nisu po mene ništa dogovorile kako će sve ispasti. Bilo je sam, triba ovo, triba ono. Biće izgleda da smo sve pobedili al martine ne zna se ko će i kako. Na kraju se mislim biće onako kako nam dragi Bog da a on će cigurno pitati na kraju za mišljenje pametnu klupčicu.

U NEKOLIKO SLIKA

HosanaFest u Subotici

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 14, 487 40 36
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-454-344/2021-04
DATUM: 22.9.2021. godine

Na temelju članka 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (Sl. list APV, broj: 14/15 i 10/17), članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine (Službeni list APV, broj: 4/17), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu (Službeni list APV: 66/20, 27/21 i 38/21), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) raspisuje
NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE REKONSTRUKCIJE, ADAPTACIJE, SANACIJE, INVESTICIJSKO I TEKUĆE ODRŽAVANJE OBJEKATA USTANOVA OSNOVNOG, SREDNJEG OBRAZOVANJA I ODGOJA NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE ZA 2021. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu (Službeni list APV, broj: 66/20, 27/21 i 38/21) i to: za financiranje i sufinanciranje rekonstrukcije, adaptacije, sanacije, investicijsko i tekuće održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u ukupnom iznosu od 76.000.000,00 dinara (na razini osnovnog obrazovanja i odgoja 57.600.000,00 dinara i na razini srednjeg obrazovanja i odgoja 18.400.000,00 dinara).

Realizacija finansijskih obveza obavljat će se sukladno likvidnim mogućnostima proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji prijave

Podnositelji prijave su: škole za osnovno i srednje obrazovanje na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave.

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine su:

1. značaj realizacije projekta kada je riječ o sigurnosti učenika, nastavnika i zaposlenika koji koriste objekte;
2. značaj realizacije projekta za osiguravanje kvalitetnih uvjeta za izvedbu odgojno-obrazovnog rada;
3. finansijska opravdanost projekta;
4. održivost projekta;
5. lokalni odnosno regionalni značaj projekta;
6. aktivnosti koje su poduzete u cilju realizacije projekta;
7. osigurani izvori sredstava za realizaciju projekta.

OPĆE SMJERNICE NATJEČAJA

Ukoliko je tehnički moguće projekt realizirati u više neovisnih faza izvođenja radova, podnositelj prijave treba podnijeti prijavu s jasno navedenim fazama za izvođenje radova i naznačenim finansijskim sredstvima za sve faze.

Priloženi predmjer i predračun radova treba biti s precizno utvrđenom količinom radova i s tržišnim cijenama, jer će se sredstva podnositelju prijave prenositi nakon provedenog odgovarajućeg postupka nabave sukladno Zakonu o javnim nabavama (a najviše do odobrenog iznosa). Viškove radova i nepredviđene radove Tajništvo neće moći financirati.

Podnositelj prijave, koji je za određeni projekt konkurirao i na drugim mjestima, ima pravo podnošenja prijave i na predmetni natječaj ukoliko u momentu podnošenja prijave nije imao, niti je mogao imati saznanje o tomu jesu li mu odobrena sredstva po drugom natječaju za predmetni projekt.

U slučaju podnošenja prijave sa sufinanciranjem radova, sredstva osigurana na ime udjela ustanove mogu biti vlastita, iz donacija i iz proračuna svih razina vlasti.

Sredstva se ne dodjeljuju za radove čije je financiranje u punom iznosu osigurano iz drugih izvora.

U postupku raspodjele sredstava, iz zdravstveno-sigurnosnih razloga, prednost će se davati radovima koji se odnose na sanitarne čvorove, krovne konstrukcije i slične radove.

Nakon dodjele sredstava po Natječaju, Korisnik će biti dužan:

potpisati ugovor o dodjeli proračunskih sredstava s Tajništvom, kojim će se regulirati međusobna prava i obveze ugovornih strana;

provesti odgovarajući postupak nabave sukladno Zakonu o javnim nabavama (Sl. glasnik RS broj: 91/19);

angažirati neovisnu osobu kao stručni nadzor nad izvođenjem predmetnih radova;

u svemu se pridržavati Upute za realizaciju ugovora o dodjeli novčanih sredstava iz proračuna APV za 2021. godinu.

NAČIN PODNOŠENJA PRIJAVE

Prijave se podnose na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Cjelokupna natječajna dokumentacija može se preuzeti od 22.9.2021. godine na internetskoj adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Prijave se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, s naznakom »za financiranje i sufinanciranje rekonstrukcije, adaptacije, sanacije, investicijsko i tekuće održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2021. godinu«, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad, ili se podnose osobno, predajom na pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (prizemlje zgrade Pokrajinske vlade).

Uz prijavu na natječaj, prilaže se:

A) ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE REKONSTRUKCIJE, ADAPTACIJE, SANACIJE I INVESTICIJSKO ODRŽAVANJE OBJEKATA

1. preslika tehničke dokumentacije na temelju koje je tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole izdalo rješenje o odobrenju izvođenja radova/rješenje o građevinskoj dozvoli (u slučaju da je vlasnik objekta na kome se izvode radovi AP Vojvodina, a ustanova nije pribavila rješenje o odobrenju za izvođenje radova/rješenje o građevinskoj dozvoli, ova ustanova podnosi presliku tehničke dokumentacije na temelju koje će nakon pribavljanja suglasnosti za izvođenje radova od strane Pokrajinske vlade, nadležno tijelo izdati rješenje o odobrenju izvođenja radova/rješenje o građevinskoj dozvoli);

2. preslika rješenja o odobrenju za izvođenje radova/rješenje o građevinskoj dozvoli koje izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole (u slučaju da je vlasnik objekta na kome se izvode radovi AP Vojvodina, ustanove koje nisu pribavile rješenje o odobrenju za izvođenje radova/rješenje o građevinskoj dozvoli, podnose akt nadležnog tijela kojim se potvrđuje da je priložena tehnička dokumentacija cjelokupna i odgovarajuća, na temelju koje će se po dobivanju suglasnosti Pokrajinske vlade za izvođenje radova izdati rješenje o odobrenju za izvođenje radova/rješenje o građevinskoj dozvoli);

3. predmjer i predračun radova potpisan i ovjeren od strane odgovornog projektanta (dokument ne stariji od šest mjeseci s numeriranim stranicama, obvezno treba sadržavati datum izrade);

4. u slučaju sufinanciranja dostaviti dokaz o osiguranim sredstvima za sufinanciranje radova (ugovor, rješenje, izvadak iz proračuna jedinice lokalne samouprave i slično) zajedno s uredno potpisanom i pečatiranom Izjavom o udjelu u sufinanciranju predmetnih radova (Izjavu dostaviti u slobodnoj formi).

B) ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE TEKUĆEG ODRŽAVANJA OBJEKATA

1. presliku akta izdanog od strane tijela nadležnog za izdavanje građevinske dozvole, kojim se potvrđuje da je predmetna vrsta radova u priloženom predmjeru i predračunu radova tekuće održavanje objekta, odnosno za koje ne izdaje rješenje o odobrenju za izvođenje radova/rješenje o građevinskoj dozvoli prema Zakonu o planiranju i izgradnji (Sl. glasnik RS, broj: 72/09, 81/09 - ispr., 64/10 – odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 - odluka US, 50/13 - odluka US, 98/13 - odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – dr. Zakon, 9/20 i 52/21);

2. predmjer i predračun radova potpisan i ovjeren od strane odgovornog projektanta (dokument ne stariji od šest mjeseci s numeriranim stranicama, obvezno treba sadržavati datum izrade);

3. u slučaju sufinanciranja dostaviti dokaz o osiguranim sredstvima za sufinanciranje radova (ugovor, rješenje, izvadak iz proračuna jedinice lokalne samouprave i slično) zajedno s uredno potpisanom i pečatiranom Izjavom o udjelu u sufinanciranju predmetnih radova (Izjavu dostaviti u slobodnoj formi).

Rok za podnošenje prijave na Natječaj je 4.10.2021. godine.

Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta za dodjelu sredstava.

Povjerenstvo neće razmatrati:

nepotpune prijave;

nepravodobne prijave (prijave poslane nakon roka koji je označen kao posljednji dan natječaja);

nedopuštene prijave (prijave koje su podnijele neovlaštene osobe i subjekti koji nisu predviđeni natječajem);

prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene;

prijave Korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu poštovali odredbe Ugovora o dodjeli sredstava iz proračuna APV;

prijave Korisnika koji u prethodnom razdoblju financijskim i narativnim izvješćima nisu opravdali sredstva dodijeljena iz pokrajinskog proračuna.

Rezultati Natječaja bit će objavljeni na internetskoj prezentaciji Tajništva.

Zainteresirane osobe dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu dobiti u Tajništvu na brojeve telefona: 021/487 4036 i 021/ 487 4614.

Pokrajinski tajnik
Zsolt Szakállas

Broj: 1-33/2021
Datum: 22. rujna 2021.

Temeljem članka 35. i 36. Zakona o kulturi i članka 41. stavak 1. točka 11. Statuta Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Upravni odbor raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

za izbor ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na mandatno razdoblje
u trajanju od 4 (četiri) godine.

Kandidati moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

1. stečeno visoko obrazovanje na polju društveno-humanističkih znanosti, na osnovnim akademskim studijama u obujmu od najmanje 240 ECTS bodova, odnosno specijalističkim strukovnim studijama, po propisu koji uređuje visoko obrazovanje počevši od 10. rujna 2005. godine, ili na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine po propisu koji je uređivao visoko obrazovanje do 10. rujna 2005. godine;

2. najmanje pet godina radnog iskustva u području kulture, umjetnosti i znanosti;

3. visoki stupanj znanja hrvatskog jezika;

4. da protiv kandidata nije pokrenut krivični postupak za djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje dužnosti ravnatelja, odnosno da nije pravosnažnom sudskom odlukom osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje dužnosti ravnatelja.

Kandidati su uz prijavu obavezni priložiti:

- prijedlog programa rada i razvoja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za mandatno razdoblje
- diplomu o stečenom obrazovanju (ovjerena preslika)
- dokaz o radnom iskustvu (potvrda poslodavca iz koje je vidljivo radno iskustvo u struci ili ovjerena fotokopija radne knjižice ili izvod iz PIO fonda)
- detaljan stručni životopis
- uvjerenje da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak (izdano od strane nadležnog suda – prema prebivalištu kandidata)
- uvjerenje da kandidat nije osuđivan pravosnažnom sudskom odlukom (izdano od nadležne Policijske uprave – prema prebivalištu kandidata)
- uvjerenje o državljanstvu Republike Srbije (preslika)
- očitana lična karta (ili preslika ako ne posjeduje čip)

Ispunjavanje uvjeta pod točkom 3. će se provjeravati tijekom razgovora s kandidatom.

Prijave sa životopisom na ovaj Javni natječaj podnose se Upravnom odboru Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata od dana objavljivanja u dnevnom listu *Danas*, tjedniku *Hrvatska riječ*, na internetskoj stranici Nacionalne službe za zapošljavanje i na oglasnoj ploči u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, osobno ili poštom na adresu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Ulica Laze Mamužića broj 22, 24000 Subotica, u zatvorenoj kuverti, obvezno s naznakom »Javni natječaj za ravnatelja«.

Javni natječaj traje 15 dana od dana objavljivanja, odnosno do 11. listopada 2021. godine.

Nepravodobne, nerazumljive i nepotpune prijave neće se razmatrati.

Predsjednik Upravnog odbora
Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata
Željko Šeremešić

■ Laze Mamužića 22, 24000 Subotica

■ + 381 24 535-533

■ e-mail: ured@zkhv.org.rs

■ www.zkhv.org.rs

■ PIB: 105710745

■ rč: 340-11028969-14 (Erste banka)

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35325960160000218862
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
 Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
 ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
 DEŽURSTVO 0-24 SATA

Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo „Matija Gubec“
Osnovna škola „Matija Gubec“

Galerija Prve hobotnice naivne u tehnici slane
„Većarika zadruga „Voćko“

Etnosalaš „Balažević“

Ubl. Nikole Tesle br. 16
Donji Tavanikut

25.09.2021.
Subota 10h

Program Festivala:

10h Postavka štandova 11h Revijalna izložba poljoprivrednih proizvoda i rukotvorina, degustacija
i akvizitna prodaja izloženih proizvoda 12h Ručak uz tamburaški ansambl 16h Završanje Festivala

 Etnosalaš Balažević

Grad Subotica

Pokrajinski sekretariat za poljoprivredu,
vodooprivredu i šumarstvo

Univerzitet u Novom Sadu – Poljoprivredni fakultet
University of Novi Sad – Faculty of Agriculture

